

Tára postala
pártitá la num.
No. 244716/929.

18. Telefon: 18-86. E
Havonta 110, negye
évre 800, egészévre
félre: Havonta 2,
félre 12, egészévre:
Hirdetések díjazása
„UJ KELELT” a t
banati szidóság
ja. Cikkeknek utánnyomását csak
törzs megjelölésével engedjük meg.

UJ KELELT

ZSIDÓ NAPILAP

Dirce-or-Főzer-
kessző: Dr. Mar-
tan Ernő. Admi-
nistrator delegat el girant responsa-
bil-Fejlesztő igazgató: Schwartz Endre
Proprietar-Tulajdonos: Fraternitas
S.A.R.de Editura. Registrul publico-
tinnilor periodice No. 42. Dos. 838-
1933. Tribunalul Cluj, Secția III.

Szerda, október 12.
1938—5699. Tisri 17.
XXI. évfolyam, 228. szám

A saarbrückeni „meglepetés”

Morrison konzervatív képviselő az alsó-ház minapi ülésén meginterpellálta a miniszterelnököt és külügyminisztert, Policska keletcsehországi városának Németországhoz való csatolása ügyében. Aziránt érdeklődött, hogy milyen etnikai alapon került német uralom alá ez a helység, amelynek hat ezer cseh és száznegyven német, illetőleg zsidó lakosa van. Morrison keserűen állapította meg:

„A fasizmus elkövetésének tekintem, ha valaki betartja a szavát, midőn előnye származik abból, ha megszegi.”

Németország sietve igyekezett demonstrálni a világ előtt, hogy Morrisonnak milyen mélységesen igaza volt.

Még két hete sincs annak, hogy a müncheni egyezmény nyomán fellélegzett a háború rémétől terrorizált világ. Tul a keserűségem, amelyet Csehszlovákia szétfűrészelése váltott ki, az emberek fellélegzettek arra a gondolatra, hogy eme igazságtalan és indokolatlan áldozat árán sikerült végre megvásárolni a nyugalmat és betölteni azt a torokot, amely öt év óta nem szűnt meg recsegtésével idegesíteni és fenyegetni a civilizált világot. Még csak el sem muttak a szünetvidékek „diadalmas” elfoglalásának mézes-majaj, el sem oszlottak az éterben a feneketlen Heil! Hálásoktól felkavart hullámok és a recsegő megafon ismét ráfördött a világra Saarbrückenben.

Korábban bizonyult az öröm és hívásognak az illúziók, amelyeket a világ megbéküléséhez és egy nyugodtabb korszak eljöveteléhez fűztek. Már tudniillik azok a naivak, akik elfelejtették, hogy öt esztendő uralma alatt Hitler nem most először ígért békét, nem először jelentette ki, hogy nincsenek több területi igényei és nem először tévesztette meg ezekkel a kijelentésekkel a hisztérikeny világot.

1935 május 21-én, a kötelező katonai szolgálat bevezetése után Hitler kijelentette: „Németországnak nincs szándékában és annál kevésbé akarátában az, hogy beavatkozzék Ausztria belügyébe, hogy azt elfoglalja, vagy magához csatolja... A német kormány maradéktalanul tiszteletben fogja tartani azokat a száltságokat, amelyek a nemzetek együttilésére és a területi kihatásokra vonatkoznak.”

Nem tett el egy év és 1935 március 7-én Hitler bevonult a Rajnavidékre. Ez alkalommal természetesen beszédet tartott és először tette ezt a kijelentést: „Nincsenek több területi követeléseink Európában.”

1937 január 31-én Hitler a következő ünnepélyes frázissal zárta be reichstagi beszédét: „Az ugynevezett meglepetések ideje most már elmúlt...”

Ez természetesen nem zárta ki, hogy 1938 március 10-én Hitler el ne foglalja Ausztriát. Göring sem takarékoskodott a nagyhangú ígéretekkel. Magához kéri Csehszlovákia berlini követét és a következő nyilatkozatot tette előtte:

„Csehszlovákiának nincs oka a nyugtalanságra. Németországnak nincs Csehszlovákiával szemben területi igénye.”

Hogy ez mennyire igaz volt, azt bizonyította, hogy Hitler október elsajén bevonult Csehszlovákia.

Hanem most már igazán megkapott mindent... Nyolcvanmillió lakosa van a német birodalomnak... Münchenben Hitler elfogadta a feléje nyújtott békeajánlatot és lödítő vágyában szaturálva a birodalom belső konszolidálásához fog majd hozzátálni...

Szó sincs róla.

Meg sem várta, hogy a béke illúzió megmelegedjenek és ráfördött Angliára Saarbrückenben. Bejelentette új erődök építését. Tiltakozott az ellen, hogy angolok érdeklődjenek a birodalomban élő németek sorsával és azt a tanácsot adta, hogy Duff Cooper, Eden és Churchill foglalkozzanak inkább saját országuk dolgaival, vagy nézzenek körül Palesztinában.

Az angol és francia sajtó kinosan sziszszent fel a saarbrückeni beszéd nyomán.

Hivatalosan cáfolják a kormány átalakulásáról elterjedt híreket

Calinescu belügyminiszter szenzációs nyilatkozata egy tiszteletére rendezett banketten

„Azért mondom, hogy hallja meg a világ: a kormány belső rend-politikája jöttányit sem fog megváltozni”

BUCURESTI, október 11. A ma reggeli fővárosi lapok az alábbi köléményt hozták:

Ezekben a napokban makacsul tartotta magát a hír, a kormány-garnitúra esetleges változásáról. Mértékadó és teljesen megbízható helyről cáfolják mindezen híreszteléseket és rámutatnak arra, hogy semmilyen változásról nem lehet szó. A kormány jelenlegi összetételében folytatja kormányzati tevékenységét. Semmilyen meggondolás nem szól a jelenlegi politikai alakulat valamilyen módosítása mellett. Tehát mindazon híresztelések, amelyek az utóbbi napokban forgalomba kerültek, teljesen alapatlannak tekintendők.

Calinescu belügyminiszter az új közigazgatási rendszerről

Bucuresti, október 11. A királyi közigazgatási intézet tagjai a Capsa étteremben bankettet rendeztek, Armand Calinescu belügyminiszter tiszteletére. A banketten résztvettek többek között Dombrowschi tábornok, bukarest főpolgármestere, Negulescu professor, Gane és Alexianu királyi helytartók, Dascovici professor közoktatásügyi államtitkár, Iulian Peter közigazgatási vezérfelügyelő, stb.

Calinescu belügyminiszter toasztja során az új rendszer megvalósításáról és jelentőségéről beszélt és ennek során a többi között a következőket mondotta:

— Az új közigazgatási törvény nem jelent fokozott terheket az országra. Az új tartományok minden zavar nélkül vették át a régi megyék funkcióit és igen élénk tevékenység központjaivá váltak. Fenntartással ez ellen csak azok éltek, akik személyesen hasznát húzták a hetvenegy megye költségvetéseinek kiaknázásából. A multban a választási csodátév korszakát éltük. A hagyomány teremtette ezt a hálványt, amelyet az összes jótulajdonságokkal és erényekkel felöveztek. A legjobb közigazgatási embert csak a választók közül lehetett kikeresni, a legjobb törvényt csak a nép megkonzultálásából lehetett megteremteni. A felelősség fogalma nem létezett. Az eredményt láttuk valamennyien. Husz éven át ez a döntő tényező: a választás kétszer-háromszor egy évben változott és változtatott meg mindent ötletszerűen, minden észszerűség nélkül.

Nem lehet egy népet kizárólag a választási mítosz után kormányozni

„Ez így nem mehetett tovább uraim. Olyasvalaki mondja ezt öndnekn, akiknek saját személyében a népszerűség összes előnyeit osztályrésztül juttatták. Igaztalan volna, ha nem ismerném el, hogy a szavazatok nem járultak hozzá politikai karrieremhez és hálátlan, ha nem örznék meg a néppel szemben hálás elismerést. Az állam felsőbbrendű érdekeivel szemben azonban büntényt követnék el, ha nem jelenteném ki, hogy nem lehet egy népet kizárólag a választási mítosz után vezetni. Az új rendszer kiküszöbölte ezt a régi mítoszt, bevezette a személység kultuszát és két alapvető fogalmat feketett fel: az állandóságot és felelősséget.

Egyesek szerint a Führer így akarja megakadályozni Eden és Churchill belépését az angol kormányba. Mások szerint a beszéd bevezetésé kívánt lenni a birodalom gyarmati igényeihez. A konkluzió azonban egységes:

Az új alkotmány nem zárta ki a népképviselést, de azt új, komolyabb formában fogadta el. Egy szép napon a parlamentnek ismét össze kell majd ülnie. Ez a pillanat azonban egybe kell, hogy essék az állam normális fejlődésére káros veszedelmek teljes elfelejtésével.

Az belügyminiszter felemeltette ezután a jelenlegi rendszer uralomrajövele előtt uralkodó anarchikus állapotokat és a következőket mondotta:

— Öfelsége kormánya a belügyminiszter utján megismételheti egy külföldi politikus ismert mondasát:

„Néztekek kezéimre: egyetlen véresep nyomam sem látható rajta.”

„A kormány egy hajszálynira sem fog eltérni a követett vonalaitól

— Ez a politika nem egy pillanatnyi számításból született meg és nem valamely külpolitikai helyzetalkulásra volt tekintettel. Nem. Ez a politika az ország magasabbrendű szükségességeiből fakadt. Eppen ezért az ország belső rendjével kapcsolatos politikánk változatlan marad és a kormány hajszálynira sem fog eltérni az eddig követett vonaltól. Mondom ezt azzal a sulyal, amelyet szavamnak az általam elfoglalt helyzet ad. És mondom ezt azért, hogy hallja az egész világ. És ha valaki azt képzeli, hogy valami megváltozott, vagy megváltozatható ebben az irányban, nem tanácsolom, hogy ilyen értelemben kísérletezzék.

— Az ország egyébként számot vet azzal, hogy milyen jelentősége volt hazánk számára a rend helyreállításának. Hogy mi történt volna, ha az események nem eképpen alakultak volna, könnyen elképzelhető. Soha Románia a külföld szemében nem örvendett ennyit tiszteletnek, mint most és soha enélkül nem lettünk volna képesek a külpolitikában annyit önuralomról, méltóságról és tisztességről tanuságot tenni. Végül is természetesen minden attól függ, hogy mennyire tudunk saját reális erőnkre támaszkodni. Eppen ezért Öfelsége kormánya teljes nyugalommal, de éppoly teljes határozottsággal folytatja akcióját a mi hadseregünk alapos felszerelésére, amelyre bizalommal és szeretettel néz fel az ország. Szüntelenül arra fogom bízattani az ország polgárait, hogy legyenek optimisták és higgyenek a nemzet jövőjében. Midőn annyira tehetséges népünk van, midőn az igazság a miénk és az ország élen a történelem egyik legnagyobb uralkodója áll, nyugalommal és bizalommal nézhetünk az események elébe.

Münchenben feláldozták Csehszlovákiát, de nem teremtettek békét. A fegyverkezések mindkét részről tovább folytatódnak. Fokozott erővel. De most már remélhetőleg illúziók nélkül.

VILAG TOKRA

A spanyol probléma

A müncheni tanácskozások egyik pót-akordja volt az, hogy Franco tábornok beleegyezett abba, hogy a hadseregéből elbocsátja mindazokat az olasz önkénteseket, akik tizennyolc hónapnál hosszabb idő óta harcolnak a spanyol harctereken Franco táborában. Minthogy ezek a kategóriák a Franco oldalán harcoló olasz önkéntesek jelentékeny részét adják, valószínű, hogy az angol-olasz kapcsolatok helyreállítása tekintetében még az angol alsóház november elseji megnyitása előtt döntő lépések fognak történni. Londonban megállapították azt is, hogy az olasz önkéntes csapatok az utóbbi időben nagy veszteségeket szenvedtek és az Olaszországba visszazállított sebesültek és betegek száma óriási. Ezek helyébe nem küldték pótlásokat. Az olasz önkéntesek száma pedig közel harmincezer.

Az utóbbi idők világeseményei háttérbe szorították a spanyol kérdést, amely tulajdonképpen Európa békéjének egyik igen jelentős problémája volt. Azzal, hogy ebben a kérdésben megegyezésféle jött létre az angolok és olaszok között, a spanyol ügyet még nem létkvidálták. Nem kell nagy pesszimizmus hozzá megállapítani, hogy Európa békéjének még mindig érzékeny pontja maradt a spanyol konfliktus. Katonai szakértők szerint a döntést újra ki kell provokálni, minthogy a július 25-i köztársasági győzelem az Ebro vonalán még nem tudta a háborút döntő fázisába forszirozni.

Franco generális helyzete ma épolyan nehéz, mint 1936—37 telén, amikor Madridot azért nem tudták a felkelők birtokba venni, mert megérkeztek a nemzetközi brigádok. Egy évre rá a helyzet már a népfront javára dőlt el, amikor Barcelóna és Valencia előtt határos védelmi vonalakat építettek. Ugyanakkor jól felszerelték a csapatokat automatikus fegyverekkel. Amikor már a csapatok fegyelmettsége és harci kétsége is fokozódott és olyan rendszert léptettek életbe, amely fejleszti ezeket a katonai követelményeket. Ma már az a helyzet, hogy minden támadó megmozdulás Franco részéről igen nagy áldozatokat jelent.

Ezzel szemben a nemzetiek stratégiai helyzete megjavult. Április 15-ike óta az ellenséges terület két zónára oszlott, ami jelentősen megkönnyítette a katonai operációkat. Megszervezték az élelmiszerek utánpótlását is Franco területén, sokat áldoztak az ipar kiépítésére és a mezőgazdasági munka nyugalmas tovább folytatására. Ennek a nyugalomnak a birtokában a burgosi kormány serényen dolgozhatott a hadviselés érdekében. Noha bizonyos bajok azért egyre-másra jelentkeznek Franco területének belügyében. A közelmultban, mint tudjuk, Marokkóba kellett küldeni nemzeti csapatokat, mert tartani kellett az ottani lakosság lázadásától. Ezek a mozgólódások azonban újabb időben elcsöndesedtek, valószínűleg azért, mert Franciaország és Nagy-Britannia is beleszólt az ügyekbe.

Nem tisztázódtak egyelőre a népfront oldalán a belső komplikációk. Sulyosan összezavarták a belügyet a kommunisták és anarchisták közötti véleménykülönbségek, továbbá a központi kormány változó irányvonalai, amiről azt hitték, hogy rövidesen el fognak mulni.

A multban feltűnt, hogy a népfronti

újságok tudósításaiban sohasem említette meg a két államfőt: Azaniát és Companist, amiből arra következtetnek, hogy a katalán kormány még nincs megbérelve Madriddal. Barcelona kormányának külügyminisztere Alvarez del Vaio a Népszövetség legutóbbi ülésén arra kérte a tagállamokat, hogy gondoskodjanak hárommillió olyan menekültől, akik a Franco által elfoglalt területekről jöttek a népfront területére. E roppant tömegek ellátását ugyanis megzavarta a blokád.

Ilyen viszonyok közepette határozta el magát a négyhatalmi tanács, hogy el fogja intézni a spanyol kérdést. Ez év július 14-én, mint ismeretes, az angolok felvetették a benemavatozás problémáját, amely tervben benne volt mindkét részről való visszavonása az önkénteseknek. Ha legalább tízezer főnyi légénységet és ennek megfelelő tisztii állományt vontak volna ki mindkét zónából, akkor a két fél megkapta volna a hadviselő elismerését. Ha ez annakidején megtörténik, bizonyára másként állanának ma a dolgok. Azonban Franco kormányának rideg elutasító magatartása vízbe ejtette a tervet. Ez a kormány egészen más alapon kívánta a megoldást és a benemavatozási bizottság titkára, Henning, haladéktalanul Burgosba, majd Barcelonába utazott, hogy megtudja, milyen alapon lehet a hatalmak békéltetési szándékát, ha nem is végrehajtani, de legalább utnak indítani. Frankoék ekkor arra helyezték súlyt, hogy a külföld ismerje el őket, ami azonban csak hat államban sikerült.

Mínt hogy eképpen nem lehetett alapot találni a további munkára, Franko generális megint csak idegen csapatok segítségével gondolta döntés alá hozni a spanyol kérdést.

Ugyanakkor a népfront most már inkább, mint valaha, dolgozott azon, hogy megmentse az általános európai békét. Negrin miniszterelnök, mint ismeretes, Genfben utazott, ahol közölte, hogy egy általános európai konfliktus esetén nagyon kockázatosnak látja a spanyol ügyet és kijelentette, hogy hajlandó azonnal az összes külföldi csapatokat elbocsátani. A közeli hetek fejlődése meg fogja mutatni, mit jelentett a négyhatalmi egyezmény Spanyolország problémáinak megoldása tekintetében.

Azóta azonban, mint tudjuk, tizenöt nemzeti vízi repülőgép jelent meg a Valencia és Alicante között levő Denia kikötője fölött és bombákat hajított le, melyek közül az egyik egy angol kereskedelmi hajó közelében esett vízbe és súlyosan megsebesítette a hajó személyzetét és hét utast. Tünetes cáfolata a békének volt még az is, hogy ugyanazon a napon harminc nemzeti bombavető Madridra fehér kenyeret hajított le, cédulákkal, amelyen a következő sorok állottak: „A mi elfogott testvéreink szovjet-Madridban tudják meg, hogy katonáink fehér kenyeret fognak nekik behozni, míhelyt Madridba bevonulnak.”

Románia útja a müncheni egyezmény után

Grigore Gafencu volt külügyi alminiszter feltűnést kelthő cikke a német gazdasági expanziós tervekről

Bucuresti, október 11. Grigore Gafencu volt külügyi alminiszter, a Timpul főszerkesztője arra a müncheni egyezmény után mindenkit behatóan foglalkoztató kérdésre keres választ: milyen helyzet alakult ki Románia számára Csehszlovákia szétfaricskálása és a nyugati demokráciák pozíciójának nyilvánvaló meggyengülése után. A kitűnő publicista a következőket írja:

A német expanzió problémája Franciaországban

„A német birodalomnak most nyolcvan millió lakosa van. Lucien Romier megállapítja a Figaróban: Semmi kétség nem férhet ahhoz, hogy a nagy német birodalom igyekezni fog megszerveződni és Európa jórésztét megszervezni, hogy növelje hatalmát és előnyeit. Romier, akit igen nagyra becsülök és a mai Franciaország egyik legkiválóbb politikai gondolkodójának tartok, a következő konklúzióhoz jut: a pillanatnyi helyzet komoly megvizsgálást igényel. Meg kell állapítani, melyek a mi jövőbeni biztonságunk elemei, mi azoknak értéke és egyensúlya, milyen keretek között mozog a mi külpolitikánk, amelyekre biztonsági programunkat támaszthatjuk?

Ime, ilyen kérdések merülnek fel Franciaországban.

Nyilvánvalóan még elevebben merülnek fel ezek a kérdések Románia számára. Természetesen nem kell ezekre a kérdésekre elszármított választ adni. Van időnk és módunk arra, hogy csendben meditáljunk, lemélegeljünk az ország nagy érdekeit és tanácskozzunk barátainkkal, akikhez mindig hűek voltunk. Várjuk meg különösképpen bizalommal, a lojalis és praktikus kibeszélést, amelyet Romier idézett cikkében szükségesnek tart Franciaország és Románia, „az annyira korrekt és ugyanakkor annyira óvatos” Románia között.

A mi magatartásunk, mint bármely európai ország magatartása, attól függ, vajjon a világ ismét két ellenséges táborra bomlik-e, vagy pedig a müncheni egyezmény továbbra is élni fog, mint ahogyan azt reméljük, lehetővé téve számunkra hogy teljesítsük rendfenntartó küldetésünket a Duna torkolatánál, egy megbékélt és elrendezett kontinens keretében.

Románia gazdasági feladatai

Van azonban egy terület, amely sürgősebb megvizsgálást igényel: a gazdasági terrén. Ma inkább, mint valaha kötelességünk megerősíteni magunkat és fejleszteniünk nemzetgazdaságunkat. Gazdaságunknak pedig ahhoz, hogy fejlődjen, szüksége van arra, hogy a külfölddel

való árucserét minél szélesebb és állandóbb alapokra helyezze. Nem tudjuk, vajjon a négyhatalom együttműködéséből kikerülhet-e oly gyorsan, mint ahogy szeretnénk, a kontinentális gazdasági élet alapos megszervezésének terve. Tudjuk azonban, hogy Németországnak meg van a terve Közép- és Kelet-Európa gazdasági megszervezésére. Azt is tudjuk, hogy a mai körülmények között egy ilyen terv megvalósításának lehetőségei lényegesen megnagyobbodtak. A német birodalom közgazdasáit már régen foglalkoztatja Közép-Európa megszervezésének gondolata. Friedrich Naumann, a világháború alatt könyvet írt Közép-Európa címmel, amely nemcsak gazdasági, hanem politikai egység gondolatát is felveti, amely „az Északi tengertől az Alpokig, a Vízparttól a Vogézekig, az Adriai tengertől a Duna déli határáig terjedne. Ezt a kiterjedést egységnek kell tekinteni, egy védszövetségnek, egy gazdasági területnek. Minden történelmi partikularizmusnak el kell tűnnie az egység eszméje előtt.”

A kisállamok nem áldozhatják fel a nemzeti függetlenségre való törekvésüket

A Harmadik Birodalom természetesen nem tette magáévá teljesen Naumann lelkés tervét. A fajvédő eszmény, amely Hitler művének alapját képezi, nem engedheti meg „a történelmi partikularizmusok kiküszöbölését, vagy eltűnését.” Másrészt bárki számot vehet azzal, hogy a világháborúból kikerült államok, úgy Magyarország és Csehszlovákia, mint Lengyelország, Románia és Jugoszlávia nem áldozhatják fel egy gazdasági ideál kedvéért a nemzeti létet és függetlenségére való évszázados törekvéseiket. A mai Németország gazdasági tervei azonban részben mégis Friedrich Naumann átfogó elgondolására emlékeztetnek. Azok a bevezetések, amelyek Belgrádban a döntő fontosságú jugoszláv-német gazdasági tárgyalások során elhangzottak, feltétlenül mértékadóak ebből a szempontból. Kabin jugoszláv kereskedelmi miniszter annak szükségéről beszélt, hogy „eltávolítsanak minden nehézséget a teljes gazdasági meg egyezés útjából”, beszélt azután bizonyos „új közlekedési utak” előnyeiről és „minél élénkebb árucseré” kívánásáról.

Mit akar Németország

Ezzel szemben Funk német közgazdasági miniszter világosabb volt. Gondolatai érdeklik és érintik Délkelet-Európa összes országait. „Már régen számot vetettünk azzal, — mondotta Funk — hogy az idegen nemzetgazdaságok színe-javát fel tudjuk használni a német gazdaság szá-

ázat!

a fém-, ablak-, fűtő- és márvány- tisztítószer

Nem árt a keznek, nem támadja meg a tisztítandó tárgyakat, tartós fényt ad és rendkívül gazdaságos.

ügyeljen a SIDOL felíratra

mert nem minden tisztító „Sidol”

mára. Ez áll mindenekelőtt is azon országokra, amelyek földrajzi helyzetüknél és gazdasági strukturájuknál fogva lehetővé teszik a Németországgal való állandó és szoros együttműködést... Ezért szemünk előtt tartjuk partnereink állandó szükségleteit... Alapos megszervezés és irányítás útján megóvtuk gazdaságunkat a válságoktól, amelyek a világot sújtották. Ugyanazt az állandóságot kell kiterjeszteni azokra az államokra is, amelyek velünk szoros gazdasági kapcsolatban állnak és amelyeknek gazdasági kiegészítik a mi gazdaságunkat, mint például a délkelet-európai államok, amelyek Németországgal együtt egyetlen nagy gazdasági területet alkotnak.”

Ide céloz tehát a német gazdasági politika.

Kérdjük: vannak ezenkívül más tervek is?

A kérdés mindenestre fel van téve. Itt az ideje, hogy nézzünk szembe vele, a kellő komolysággal.”

Erősebb ellenőrzés alá veszik a külföldre utazók valutakészleteit. A pénzügyminiszter újabb utasításokat küldött a határállomások vámkielentéseihez a külföldre utazók, vagy külföldről jövők valuta és értékpapír készleteinek ellenőrzésére. Az utasítás szerint különösen a Románián átutazók valutakészletei a legpontosabban ellenőrizendők és a talált készletek minden esetben az utlevélbe beirandók.

A malmok önműködő mérlegeinek beszerzésére és felszerelésére a pénzügyminiszter új 15 napos halasztást adott. Az ezzel kapcsolatos rendelet nyomtatékosan figyelmezteti a malmokat, hogy ezt a határidőt többé nem hosszabbítják meg.

HATÓSÁGILAG
ENGEDÉLYEZETT

VÉGELÁRUSÍTÁS

SILESIA

POSZTÓÜZLET
Timișoara, Belváros
Str. V. Alexandrii 6
megszűnik

Szövet- és bélésdrukat hallatlanul olcsó áron kiárusítja

A céhszervezés át- szervezik az ipari, kereskedelmi és munkásszervezeteket

Minden egyes tartományban külön szakmai érdekképviseletet kell felállítani. A gyárilapok szervezetét átcsoportosítják. A kereskedelmi céhek fognak dönteni az új céhek alapítása felett. Csak a munkácséheknek lesz joguk kollektív szerződést kötni. A jövőben nem törvényszéki döntéssel, hanem királyi rendelettel lehet csak megszeretni a jogi személyiséget

Bucuresti, október 11. M. Ralea munkaügyi miniszter éppen a napokban jelentette be a céhek megszervezéséről szóló törvény életbe lépését. Mivel ezzel a rendelettel az új alkotmány szellemében kezdetét vette a korporációk megszervezése, amely egyben az összes ipari, kereskedelmi, alkalmazotti és munkácséhek érdekképviseletét átalakítja fogja jelenteni, szükségesnek tartjuk ennek a külsőben álló át szervezésnek elvi és gyakorlati alapjait felvázolni.

A nagyipar megszervezése

Ralea munkaügyi miniszter korábbi törvényjavaslata, amely az új szervezetben használt „céh” megjelölés helyett a „szindikátus”, szakmai szindikátus elnevezést használta, egyaránt vonatkozott a nagy- és kisiparra, kereskedelemre, munkásokra és értelmiségi foglalkozásukra. Az új törvényjavaslat csak az értelmiségi, munkások, ipari és kereskedelmi alkalmazottak és kisiparosok megszervezésének szabályait tartalmazza.

A nagyipar jelenlegi szervezetének keretei előreláthatólag a céhek megszervezése után is fennmaradnak. A nagyiparosok szerve-

tének azonban alkalmazkodnia kell ahhoz az általános elvhez, hogy a szakmai érdekképviselet, céhek hatásköre csak egy tartomány területére terjedhet ki. Nagyipari körökben már számolnak is azzal, hogy minden egyes tartományi székhelyen külön testületet kell létesíteniük, amelyek azonban továbbra is érintkezésben maradhatnak a bukaresti testülettel.

Természetesen, ez az általános irányelv azzal a következménnyel fog járni, hogy a mai nagyipari körzetek, kerületek új átcsoportosítást kapnak. Így például Torda-megye gyárilapjai a jövőben nem a kolozsvári, hanem a gyulafehérvári tartományi székhelyhez tartozó nagyipari testület tagjai lesznek. Brassóban a gyárilapoknak ma kerületi csoportja működik. Ez a csoport az új tartományi beosztásnak megfelelően a jövőben a bukaresti gyárilap testületéhez fog tartozni. A marosvásárhelyi gyárilap körzet pedig előreláthatólag Gyulafehérvárra, mint tartományi székhelyre fogja iródját áthelyezni, hogy ezáltal a tartományi kormányzósággal állandó és közvetlenebb érintkezést tarthasson fenn.

Négy szervezetben lesznek a kisiparosok

Kisipari körökben érthető várakozással tekintenek az új céhtörvény közzétételére.

Amennyiben a kisipari céhek megszervezése megtörténik, a kisiparosok negyféle szervezetnek lesznek tagjai. A kisiparosok egy része ugyanis a munkakamarák felállítását követően is tagjai maradnak az iparkamaráknak, ugyancsak az óráskok, szűcsök, mészárosok és az építőiparosok. A munkakamarák felállítását követően a szervnek minden kisiparos köteles tagja lenni. Az ipartestületek feloszlása alkalmával a kisiparosok kiépítették szabad szakmai szervezetüket, egyesületeiket és szövetségeiket, amelyeket valószínűleg továbbra is megtartanak. Ehhez a három szervezeti kötelekhez kapcsolódik most a kisiparosok céhszervezése.

A szabad kisipari szakmai szervezetek további fenntartása mellett beszél az a körülmény, hogy ezek az egyesületek a gyakorlatban kitűnően beváltak. Az új céhtörvényjavaslat nem szünteti meg az alkotmányban biztosított társulási szabadságot, így a szabad szervezetek kényszerrel feloszlására nem kerülhet sor.

Az új céhtörvény azonban oly előjogokat fog biztosítani a kisipari céheknek, mint a munkakamarák és munkásbiztosító pénztárak mellé való kisipari képviselők delegálási joga, a munkaügyi felügyelőségek és más hatóságok mellett képviseli a kisipari érdekeket, kiszállásuknál segít, szakvéleményeket ad, stb.

A kereskedők megszervezése

A kereskedelemnek a céhszervezés alapján való megszervezése komoly feladat elé állítja illetékes kormánytényezőinket is. A nemzetgazdasági minisztérium a kérdés megoldásához szükséges előkészítő és anyaggyűjtő munkálatokra már hónapokkal ezelőtt külön szakbizottságot delegált. A kérdést egyébként sorozatos gyűléseken vitatta meg az iparkamarák szövetsége is, amely főleg azokat a következményeket kutatta, amelyekkel a kereskedői és ipari céhek megszervezése magukra az iparkamarákra nézve fog járni.

N. Pencsancu tanár, a bukaresti kereskedelmi és iparkamara elnöke, aki a probléma egyik szakavatott ismerője, az újonnan felállítandó kereskedelmi és ipari céhek hatáskörét és feladatát a következőkben jelölte ki:

1. A céhből kereskedők általános érdekvé-

delme, javaslatok készítése, stb. alakjában.

2. A kereskedelmi céhek fognak dönteni a cégjegyzékbe való felvételi kéresek felett, ami egyben az új kereskedelmi céhek alakításának engedélyezését jelenti.

3. Annak a felülvizsgálása és ellenőrzése, hogy az illető kereskedelmi szakma keretén belül milyen formában üzik az egyes cégek foglalkozásukat, nem szükséges-e az egyes szakmabeli cégek között a versenyt tompítani, stb.

4. A szakmai tudás gyarapítása érdekében a céhek tanfolyamokat rendeznek.

5. Ellenőrzik a munkaszüneti törvény ellen elkövetett kihágásokat.

6. A bíróságok megkeresésére szakértőket jelölnek ki.

7. Ellenőrzik a tanoncok nevelését és ki nevezik képviselőiket a klasszifikáló bizottságokba.

8. Egyedül a kereskedelmi céhek hivatottak a kereskedelmi és iparkamarák igazgatótanácsaiba a kereskedelmi tanácsosokat be delegálni.

9. A szakmabeli beszerzési és hitelszövetkezetekben való érdekeltésvállalás.

10. A céhek kizárólagos joga lesz öngyelző szervezetek felállítására és fenntartására.

Amint a fentebbiekből kitűnik, az új kereskedelmi céhek átveszik a kereskedelmi kamarák, a munkakamarák, munkaügyi felügyelőségek hatáskörének egy igen jelentékeny részét. Igen kérdéses ezek után, hogy az iparkamarák jövőbeni tevékenysége milyen munkakörre fog szorítkozni?

Az értelmiségi foglalkozásnak céhei az értelmiségi foglalkozásuk korporációs alapon való megszervezése kérdésében a C. A. P. I. R. országos szervezet, az intellektuális foglalkozásuk egyesületeinek országos konföderációja ragadta magához a kezdeményezést. A federáció a napokban tartotta Bukarestben gyűlését I. Gr. Periețanu volt miniszter elnöklésével. Az ülésen képviselték magukat: az országos ügyvédszövetség, az állami ügyvédek szövetsége, a köztisztviselők különféle egyesületei is.

A gyűlésen I. D. Enescu mérnök, volt miniszter terjesztette elő az értelmiségi foglalkozásuk korporációs alapon való megszervezésének tervét. Enescu előterjesztése szerint értelmiségi foglalkozásuknak fogják tekinteni az akadémiai jellegű, vagy ezzel egyenértékű szakiskolák végzettjei közül

kikerült szabadfoglalkozásukat, valamint azokat a tisztviselőket, akik értelmiségi, intellektuális foglalkozást gyakorolnak.

Az értelmiségi foglalkozásuk korporációs megszervezésének keretét ez a federáció fogja képezni, amelyhez 17 szakmai egyesület tartozik. Amennyiben ezek számát 3-4 szakmával kibővítik, a C. A. P. I. R. képes lesz az ország minden értelmiségi munkásának érdekképviseletét ellátni.

Meg kell említenünk, hogy az állami és köztisztviselők ettől teljesen függetlenül egy másik federációban fognak egyesülni, melynek négy testülete lesz: a technikai tisztviselők, közigazgatási tisztviselők, kulturális állami alkalmazottak és bírák testülete.

Ralea munkaügyi miniszter nyilatkozata

Az új céhtörvényrel kapcsolatban Ralea munkaügyi miniszter a következőkben ismertette a kormány álláspontját:

Az új törvény, amely arra van hivatva, hogy az 1921. évi Trancu-Iasi-féle szindikátusi törvényt cserélje fel, a szakmai szindikátus kifejezést helyett a „céh” kifejezést használja, azonban nem a multban, hanem a mai viszonyokhoz alkalmazott jelentésben. „Ma a korporációk csak egy oly baloldali gondolat, amelyet a jobboldal magáévá tett és felhasznál. Tulajdonképpen Starace és Jouhaux ugyanazon az úton haladnak” — mondta szöszterint Ralea miniszter.

„Az állam és az egyén között — mondja a továbbiakban a miniszter, — szükség van egy összekötő szervezetre, amelyik a céh. A pártirrhális állam a családokból, a politikai állam a pártokból tevődött össze. A jelenlegi, kifejezetten gazdasági jellegű állam, a céhekre van felépítve. Az állam nem tárgyal többé egyénnel, akik mind kevesebbet jelentenek, hanem testületekkel.”

Ralea munkaügyi miniszter tiltakozik ama magyarázat ellen, hogy az új céhtörvény a munkás-szindikátusok feloszlását és a szervezkedési szabadság elkövetését jelentené, majd a következőket mondja:

„A törvény nem irányul senki ellen. Az alkotmány 26-ik szakasza elismeri a szervezkedési szabadságot és ezt mi respektáltuk. Mindenki szabadon szervezkedhetik. Jogi személyiséget ugyanannak a tartománynak a területén belül csak egy céhek fognak adni. Ezt a kedvezményt csak azok a céhek kapják meg, amelyek az illető tartomány területén lakó szakmabeli munkásoknak legalább egytizedét egyesítik. Az a céh, amely jogi személyiséggel rendelkezik, meggyenként szkeciókat állíthat fel. A tartományi céhek az ország fővárosában szövetséget állíthatnak fel.”

„Ezek a céhek, — mondotta a továbbiak-

Önök is rendszeresen meg kellene vizsgáltassa fogait még akkor is, ha fájdalmat nincsenek. Ma a fogpolgárok természetes dolog, de helyesen kell végezni. E kitűnő céh szolgálja a NIVEA-fogpasztát és NIVEA szájvizet, melyek által ragyogó fehér fogakat és kellemes lehelletet érünk el.

Kapható habzó- és nem-habzó fogpaszta.

ban Ralea miniszter, — saját vagyonnal rendelkezhetnek, megjelenhetnek a bíróságok előtt a kollektív, vagy egyéni munkaszervezésekkel szemben esetenként eldöntésére. Egyedül nekik lesz joguk kollektív munkaszervezések kötni. Ezek a céhek fogják kijelölni munkakonfliktusok esetén a békéltető, vagy döntőbírókat tagjait. Kizárólag nekik lesz joguk képviselőket kinevezni a munkakamarákba, a betegsegélyező pénztárakba, bírói fórumokhoz, stb. A céhek kizárólagos hatáskörébe tartozik azoknak a delegátusoknak a kinevezése, akik a munkaügyi minisztérium ellenőrző szerveit kísérik.

„A régi törvény értelmében a jogi személyiséget a bíróságok utján nyerték el. A végrehajtó hatalomnak a mai rendszerben való fontossága azt követeli, hogy a jogi személyiséget ne egyszerű törvényszéki verdiktal, hanem a munkaügyi minisztérium javaslatára, a legfelsőbb munkaügyi tanács véleményezése alapján királyi rendelettel adják meg.”

Köztisztviselő már a kinevezés, vagy áthelyezés pillanatában illetőségi jogot szerzett

A temesvári törvényszék elvi jelentőségű döntése állampolgársági ügyben

Timisoara, október 11. Az egyes bírói fórumok különböző és egymástól eltérő döntéseket hoztak az állampolgársági revízió kapcsán a zsidó köztisztviselők illetőségére vonatkozóan. Legtöbb esetben nem ismerték el az illetőségi jogot, hogy az illető állami tisztviselő 1918 december 1-től visszamenőlen nem tudott sem adófizetést, sem pedig helybenlakást igazolni. Hasonló ügyben hozott most elvi döntést a temesvári törvényszék III. tagozata.

Lederer Gyula nagyszentmiklósi lakos 1908-ban állami szolgálatba lépett és Pancsován teljesített szolgálatot, mint adóhivatali tisztviselő. 1916-ban Lederert Nagyszentmiklósi helyezték és itt érte a szerb megszállás is. A szerbek Lederert is átvették, mint adóhivatali tisztviselőt, majd amikor a vitás területét később Romániához csatolták, Lederer román állami tisztviselő lett. 1922-ben nyugdíjazták és azóta is Nagyszentmiklóson él. Az állampolgársági revízió kapcsán a nagyszentmiklósi járásbírósg elrendelte az állampolgársági listáról való törlését mert nem tudta igazolni, hogy négy éven át Nagyszentmiklóson lakott, egészen 1918 december 1-ig és ott fizetett adót is. A járásbírósg döntése ellen Lederer konzultációval élt, de ezt is elutasították, mire a törvényszékhez fordult semmiségi panasszal.

Periratában Lederer ügyvédje, Weisz Artur dr. tévesnek minősítette a járásbírósg döntését. Az ügyvéd részletesen kifejtette, hogy az állami tisztviselő már kinevezése, illetve áthelyezése pillanatában illetőséget szerzett a kérdéses községben és

semmiféle terminus nem szükséges ahhoz, hogy illetőségi jogát elnyerje.

Az állami tisztviselők annakidején nem fizettek adót és így az adónyugtákkal egyikük sem igazolhatná illetőségét, amire egyébként sincsen szükség, mert az állami tisztviselő mivolta nemcsak az illetőséget, de már az állampolgárságot is igazolja. Valamennyi állami tisztviselő ugyanis hűségüket tett, jogait pedig, mint szerzett jogokat a román állam is elismerte az impériumváltás után, amit a fizetés további folyósítása, illetve a nyugdíjazás önmagában is igazol. Ezzel az állam tulajdonképpen

közjogi szerződést kötött a köztisztviselővel, akinek állampolgársági jogait nem lehet kétségbevonni.

Jelen esetben — szögezte le az ügyvéd — Lederer tovább szolgálta a román államot, amely később nyugdíjigényét is elismerte, állampolgársági jogait tehát nem lehet kétségbevonni, függetlenül attól, hogy az 1918 december 1-i dátumra vonatkozóan igazolni tudja-e a polgári személyek részére megkövetelt illetőséget.

A törvényszék elfogadta ezeket az érveket, ítéletében kimondotta, hogy állami tisztviselő már a kinevezés, illetve áthelyezés pillanatában megszerzi az illetőséget

és elrendelte Lederer Gyula felvételét az állampolgársági listába. A törvényszék elvi jelentőségű döntése, amely most először ismeri el a volt zsidó köztisztviselők kétségbevonhatatlan állampolgársági jogait, úgy jogász körökben, mint a volt zsidó köztisztviselők között is nagy megelégedést keltett.

Oktober 18
a cionista helyiesopori nagy
Szimhat Thora rendezvénye
a Concordia Clubban

HIREK

Egészséges szenvedély

Reggel fél hétkor a csipős októberi szélben az Unirii téren körülbelül ötvenen állunk, hátizsákkal, viharokabttal és néhez szöges bakancscsal felszerelve. Az uccán mulatozásból hazatérők, gyűrűtlen, álmosan baktatnak. A sárkon egy öreg kucseber áll és a reggeli szürkületben, bakancsunk kopogására felfigyelve megkérde: hová megyünk ilyen későn? A világon minden relatív. Neki késő van, nekünk korán.

Második évtizede, minden vasárnap és minden szünnapon utrakelnek majdnem ugyanazek az emberek, a Haggibbor turistái. Hétköznap orvosok, ügyvédek, mérnökök, munkások, hivatalnokok, vasárnap csak egyszóval: turisták. Nyenkor nincs közöttük világnézeti különbség, nincs intellektuel és nincs munkás, nincs gazdag és nincs szegény. Csak hegyászok vannak. Most csak az a gond, ki mennyire bírja szusszal fel a hegyre, ki tud előbb feljutni a célig.

Vannak közöttük olyanok, akik már Erdély minden vilámlire való hegyét megmászák. Vannak, akik szórakozásból és vannak, akik szenvedélyből turisták. A szenvedélyes turisza számára nem létezik szél, eső, csak hegyek vannak, amelyeket akkor is meg kell mászni, ha inasgyerekek potyognak az égből. Itt nincsenek komfort igények, nincs elegáns és kevésbé elegáns ruha: csak bakancs, hátizsák és viharokabttal van.

Tulhaladott álláspont azt hiszi, hogy csak kárya, ital, vagy morfium szemédeley létezik. Tessék megtekinteni ezt a két autóbusszal induló Haggibbor turistákat, ami világosan arra mutat, hogy turista szenvedély is van. Mindenesetre egészséges szenvedély. Nincs jobb idegcsillapító annál a csendnél, amely a hegyek között várja az egész héten robotoló embert. A turisták között meg van a külön pszichológija. Amíg valaki verejtékezeve kapaszkodik fel a hegyoldalon, addig nincs gondja arra, hogy lejár a váltója, renében van-e házbére, vagy az állampolgársága.

Ahogy kirobogunk a városból már nincs más gondunk, mint gyönyörködni a napfelkelésben, szemlélni az erdélyi hegyeket, amelyekenél szebbet Svájcban sem találhat az ember. Két Haggibbor turistákkal teletömött autó rohog az Aranyos völgyében. Néhány méternyire tőlünk a hegyek lábánál eástösen kanyarog az Aranyos, előttünk, mögöttünk és körülöttünk mindenütt az ősi színek ezer változatában gyönyörködik az ember. Ahg tudjuk elhinni, hogy Kolozsvártól néhány kilométernyire is részünk lehet ilyen csodás panorámában. Reggel még az Unirii téren kopogott a bakancsunk és most az Aranyos csodálatosan szép völgyében kapaszkodunk feljfelé.

Egészen elhagyatott utakon járunk, előttünk a vezetők térképpel a kezében. Nélnünk csak arra van gondunk, hogy nézzük a hegyeket és nem tudunk betelni velük. Két héttel ezelőtt, amikor erre járunk még nyoma sem volt az őznek. Minden csillogó smaragd volt. Most a sárga színek tobzódó sokaságát látjuk magunk körül.

Közben héber dalokkal doppingoljuk magunkat. Nyugodtan, gátlás nélkül, torunk szakadtából, vagy halkabban, ahogy épen kedvünk tartja. A hegyek, a patakok, nem néznek ránk ferde szemekkel. És ha vasárnapi szeszitűző móccokkal találkozunk össze, barátságosan megijvegelnek bennünket és elszívják velünk a turistaszekéből előkerülő nácionált.

Egy napig bológ, meglegedett emberek voltunk. Minden héten egy napig. És amikor este visszakanyarodunk a civilizációba, a vezető, szinte vizsgalásképpen feláll és minden héten megismétli: a Haggibbor jövő vasárnap ide és ide megy... (H. E.)

— Időjóslat: Lassu légnymás-emelkedés, többnyire derült égbolt, enyhe nyugati és délnyugati légáramlás, további hőemelkedés, reggel és este köd, helyenként és a hegyvidéken szitáló eső. Ma délben a fővárosban 24 fokot mértek.

MONDANÁ-E VALAKI, HOGY MÁR NAGYAPA? Nem, semmiesetre sem!

Minden nap megissza URODONAL adagját, amelynek — saját bevallása szerint — köszönheti, hogy mindig jókedvű és jóerőben tartja magát.

URODONAL

megfiatalítja a szervezetet, mert kiválasztja és eltávolítja az összes mérgeket és ártalmas anyagokat. Szedjen URODONAL-t.

KAPHATÓ GYÓGYSZERTÁRAKBAN ÉS DROGERIAKBAN.

CHATELAIN Készítmény. Megbízható márka.

— Keresztény állampolgár revízióját rendezte el a temesvári ügyészség. Temesvárról jelentik: A temesvári szigurancahivatal a múlt hónapban feljelentést tett az ügyészségen Páll György dr ügyvéd, volt magyarpárti főtitkár ellen, akit azzal vádolt, hogy „csalárd uton szerezte meg állampolgárságát”, mert gyergyószentmiklósi illetőség alapján vették fel az állampolgársági listába, holott az illetőségi bizonyítványt még 1912-ben állították ki. A feljelentés alapján az ügyészség vizsgálatot indított és Ille Anadri dr vizsgálóbíró beidézte az ügyvédet, aki okmányokkal igazolta, hogy 1908 óta ugyan temesvári lakos, de mégis gyergyószentmiklósi illetőségi és erre vonatkozóan utkeletli illetőségi bizonyítványt mutatott be. Okmányokkal igazolta továbbá, hogy apai ősei mintegy ezer éve laknak Erdélyben és már a család gyergyószentmiklósi előneve is igazolja az illetőséget, míg anyai ősei kétszáz éve laknak a Bánságban. A vizsgálóbíró jegyzőkönyvbe foglalta ezeket az adatokat és az iratokat döntés céljából visszaküldte az ügyészségnek. Temesváron nagy feltűnést keltett az ügyészség eljárása, mert ez az első eset, hogy keresztény állampolgárt is revízió alá vesznek.

— A buza maximaális ára. Bucurestiből jelentik: A Hivatalos Lap mai számában rendelkezést közöl, amelynek értelmében mátol fogva az ország belsejében a hektoliterenkénti 80 kilogram súlyu, 3 százalék idegen anyagot tartalmazó buza vagonjának ára 38.000 lej franco termelő állomás.

— A nyolcadik világsoda városunkban. Deanna Durbin és Leopold Stokovski a világhírű karmester filmje „100 férfi és egy kislány” a szó szoros értelmében világsoda. A közönség elbűvölve hallgatta a Stokowski keze alatt működő 100 tagu szimfonikus zenekar interpretálásában Liszt második rapzódóját és a bűbájos Deanna Durbin csodás hangját, az örökké mosolygóképi kis világsztárt. Ezenkívül Verdi, Mozart, Wagner operáinak áriái hangzanak el, ami fejlethetetlen élménnyé avatják ezt az alkotást. A filmet mátol muttja be a ROYAL slágermozgó, amelyet a közönség nagy érdeklődéssel vár, mert az újságokban, valamint a Gólya-áruház kirakataiban elhelyezett ötletes reklámmal előre felkeltette a város közönségének érdeklődését.

Megnyílt Nagyváradon a **Carmel ort. kóser étterem**
Bulv. Regele Ferdinand 3. Heymann-udvar. Telefon 1400. Fővárosi nivó. Az ország vezető; orth. kóser étterme. Esküvők, bankettek rendezését vállaljuk.

— Megszigorították az idegenellenőrzést. Bucurestiből jelentik: A hatóságok megszigorították az idegenellenőrzést és a jövőben egyetlen kivételt sem tesznek a hozott rendeletekből. A törvényeket és rendeleteket szószerint keresztül fogják vinni a megállapított határidőn belül, hogy a helyzet teljesen tisztázható legyen.

— Feleségével együtt öngyilkosságot követett el a „Prager Tageblatt” főszerkesztője. Prágából jelentik: Dr Thona Rudolf, a „Prager Tageblatt”-nak, Prága legrégebbi szabad-eiüvi német lapjának főszerkesztője, feleségével együtt tegnap öngyilkosságot követett el. Mindketten nagymennyiségű luminált vettek be s mikor hozzátartozóik rájuk találtak, már halottak voltak. Hátrahagyott levelében Thona főszerkesztő azt írja, hogy életük céltalan lett volna, „mert az új Csehszágban német nemzetiségű embernek nincs jövője.”

— KONZULATUSI ROMÁN UTLEVÉLLEL CSAK BELÜGYMINISZTERI ENGEDÉLYEL LEHET A HATÁRT ÁTLÉPNI. Bucurestiből jelentik: A román határkirendeltségek utasítást kaptak, hogy a konzuli hatóságok által kibocsátott utlevelek tulajdonosait csak abban az esetben engedjék be az országba, ha külföldön engedélyük van a belügyminisztériumtól.

— Mussolini 50 millió Olaszországra rendelkezik be. Rómából jelentik: Az Olaszország gazdasági függetlenségéért alakult bizottság hétfőn este Mussolini elnökletével tartotta első ülését. A Duce miután rámutat arra, hogy szükség van a termelésnek az ország élelmezési igényeihez való hozzáidomítására, kijelentette: Olaszország lakossága néhány éven belül eléri az 50 millió lelket. Szükséges ezt a tényt szem előtt tartani a termelési tervek elkészítésénél.

— Eltemették Mandelbaum Izrael rabbit. Vasárnap délelőtt tíz órakor temették a Poale Cedek udvaráról Mandelbaum Izrael rabbit, a kolozsvári zsidóság hatalmas részvéte mellett. A kongresszusi hitközség dr Weinberger Mózes főrabbiával képviseltette magát a temetésen, de minden zsidó egyelet és imaház küldöttei is megjelentek és olyan nagyszámu gyászkozsóns, amelyet a tágas udvar alig tudott befogadni. A halottat előbb bevitték a templomba és az almemorra helyezték. Chaszid szokás szerint gyertyás körmenet sirató-imákat mondott körülötte. Az udvarban, ahova a halottat kihozták elsőnek Glasner Akiba főrabbi szívbeemarkoló szavakkal bucsuztatta a tragikusan elhunyt kitűnő férfit és kérte a Poale Cedek vezetőit, legyenek hűek az egyelet nevéhez és gyakoroljanak jószágot és igazságot az elhunyt hátramaradottjaival. Schwartz Ignác visszapillantást vetett az egyelet multjára, amelynek minden jelentős mozzanata, fejlődése és előbbrejutása a megboldogult nevéhez fűződik. Megrázó bucsuztatót mondott Klein Eliahu rabbi; utána Rimóczi József jellemezte az elhunytat, akitől a régi vezetőségek nevében hagyományos zsidó szokás szerint bocsánatot kért. A temetésben Perec Strohli, a chevra rabbi bucsuztatta, majd Fischer Rudolf állott a nyitott sir elé és megrendülten szolt: „Nyugodj békében rabbi, ünnepélyesen ígérjük, hogy családodról gondoskodni fogunk”. Rosenfeld Armin hatásos beszéde után lehullottak a rögök Mandelbaum Izrael koporsójára.

— „Kreutzer szonáta”, Tolstoj világhírű regényének filmváltozata ma utóljára az Edison mozgóban.

EGYESÜLTETÉLEK

— Wizo teadélután. A Wizo kolozsvári helyicsoportja kulturelőadás sorozatának megnyitó előadását f. hó 12-én pontban délután 4 órakor a cionista helyicsoport helyicségében (Str. Memorandului 13) tartja, melynek keretében Weinberger Nándorné tart előadást. A vezetőség a hölgyek minél nagyobb számban való megjelérését kéri.

— Cionista ifjusági diént Kolozsváron. A cionista szervezet kolozsvári helyicsoportjának Ifjusági Blokkja kulturelőadás sorozatának keretén belül f. hó 12-én este 8 órakor Jakobovits Gidali tart előadást „A mi utunk” címmel. A diént este 8 órakor lesz, hogy azon az ifjuság minél szélesebb rétegei vehessenek részt.

RÁDIÓ MŰSOR

Szerda, október 12.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizálásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemezek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemezek. 15. Hírek. 16.45: Előadás. 19: Időszaki anyagok. 19.17: Balettlemezek. 20.05: Felolvasás. 20.20: A rádiózenekar hangversenye. 21.30: Serbescu zongoraművésznő. 22: Hírek. 22.20: Operett-lemezek. 22.50: Vendégülöi zene. Majd: Hírek külföldre németül és franciául. Utána: Közlemények.

Jeruzsálem. Délután 5: Pontos idő, hírek. A héber nevelés alapelvei. E. Goldstein előadása szukkot ünnepeéről. 7.30: Scholem Alejehem egyik novellájának felolvasása. 7.45: Pontos idő, időjárás, hírek héber nyelven. 8: Héber dalok hangversenye. 8.20: Könnyű zene. 8.35: Kwartett. 9.05: Előadás. 9.15: Pontos idő, időjárás, hírek angol nyelven. 9.30: Táncczene.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hanglemezek. 11: Hírek. 13.05: Hanglemezek. 13.30: Hírek. 14.30: Állástan Zenészek Szimfonikus Zenekara. 15.35: Hírek. 19.30: Cigányzene. 20.50: Hírek. 21.15: Vigözvegy. Operett. 22.10: Hírek. 23.20: Hírek. 24.10: A rádió szalonzenekara.

Mit hallgassunk a külföldi műsorból? Luxemburg. 19.45: Zarah Leander lemezek. Toulouse. 20.45: Operettrezletek. Varsó. 20: Lehár-melodiók.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

P. J. Deva. Ha filmfelvételről van szó, Bucurestiben több ilyen cég létezik. Van egy Kolozsváron is.

S. E., Sighet. Sziveskedjék a következő címen megrendelni: Libreria Pro Patria Oradea.

Anglia
Pa
ar
tör

London, o
Telegraph j
Jeruzsálem,
azon centr
helyőségek
kintély meg
lesz arra, ho
s a mandát
tosítsák. Az
letörésére é
nem lehet a
és állandó r
Mac Michael
tözködik, ah
hatalommal
a rend hely
gyarmatügy
rozza, hogy
s csak azut
dezt. Ilyen
a lap — a
november el
ba hozni.
Ugy a fer
lesztináról s
mutatnak, h
a terrorista
arab körök
nem tréfiá
terroristák
mátumot” k
amelyben az
lok Palesztin
kat, pogrom
arablakta or
gokok erlyes
kezelni az
pánarab kong

Pal
és
Ouj, okt
szék első sz
osa hétfőn r
a nagyszabá
dó alanya a
vári Regina
a tettesek p
közli betörő
Sapalszki
kít nem sikk
előtt csak E
Palinszki De
bevált embe
szólván a f

Inszenz
Szurari — Nasturi
Centur

Anglia a terror letörése mellett döntött:

Palesztinában állítólag arab nemzeti felkelés tört ki

Az angol határozat hatására az arab terroristák utolsó rohamra indulnak. A fő-kormányzó teljhatalmat kapott a rend helyreállítására

London, október 11. (Rador.) A Daily Telegraph jeruzsálemi tudósítója szerint Jeruzsálem, Tel-Aviv és Haifa, valamint azon centrumok körzetében, ahol katonai helyőrségek vannak, minden hatósági tekintély megszűnt. A lap szerint szükség lesz arra, hogy Palesztinát visszahódítsák a rend helyreállítása végett. Mac Donald gyarmatügyi miniszter állítólag elhatározta, hogy előbb helyreállítja a rendet, csak ezután veti fel az általános rendezést. Ilyen körülmények között — írja a lap — a palesztinai politikai kérdést november első napjai előtt nem lehet szóba hozni.

Ugy a fenti lapközlemény, mint a Palesztináról szóló egyéb közlemények arra mutatnak, hogy Anglia leszámolni készül a terrorista mozgalommal és maguk az arab körök is érzik, hogy ezáltal Anglia nem tréfál. Ez magyarázza meg, hogy a terroristák damaszkuszi patrónusa „ultimátumot” küldött Chajim Weizmannak, amelyben azzal fenyegetőzik, ha az angolok Palesztinában meg is védik a zsidókat, pogromokra fog sor kerülni a többi arablakta országokban. Ugyancsak az angolok erélyes elhatározására enged következtetni az a körülmény, hogy a kairói Pánarab kongresszust az egyiptomi Wafd-

párt bojkottálja és mérsékletet tanácsol az arab izgatásnak.

Nyilván Anglia döntő elhatározásával függ össze a jeruzsálemi főmuftinak az az elhatározása, hogy a kairói kongresszus befejezése után Londonba utazik. A mufti arra kérte a terroristákat, hogy londoni tárgyalásai alatt függeszék fel a terrorcselekményeket.

Arab hír palesztinai arab nemzeti felkelésről

KAIRO, október 11. Erős fenntartással közöljük a kairói pánarab kongresszus alábbi kommunikációját: „Amikor ellenére, hogy Palesztinában igen szigorú cenzúra van, mégis kiszivárgott az a hír, hogy Palesztina területén arab nemzeti felkelés tört ki. A felkelők Palesztina háromnegyed részét elfoglalták, úgy, hogy az országnak ma már csak egynegyed része van angol ellenőrzés alatt. Az arab nemzeti uralom saját szervezési, mintegy 15 ezer emberből álló, jól feljegyvezett csapatokkal rendelkezik. A szervezeten csapatok pedig segítségülküldöt teljesítenek. E hír szerint egész Palesztina arab lakosságga a felkelők mellett áll. Az angol hatóságok erős rendszabályokat készítenek életbe léptetni.”

A hír ebben a formában semmiképpen sem felelhet meg a valóságnak. Az arab felkelés legfeljebb a tiszta arab területeken kelthetett ideig-óráig tartó zavart.

A kairói arab kongresszus egyébként véget ért. A kongresszus határozatilag a zsidó bevándorlás betiltását és arab nemzeti kormány felállítását követelte és kisebbségi jogokat ígért a palesztinai zsidóknak.

Palinszki, a globetrotter betörő és kisenevi társa a bíróság előtt

Cluj, október 11. A kolozsvári törvényszék első szekciójának Teodorescu tanácsosa hétfőn reggel kezdte el tárgyalni ezt a nagyszabású betörést, amelynek szenvedő alanya a brassói Miess börgyár kolozsvári Regina Maria uccában levő lakata, a tettesek pedig Palinszki Dávid nemzetközi betörő és két társa: Berl Tabak és Sapsaluszki kisenevi lakosok. Sapsaluszki nem sikerült letartóztatni. A bíróság előtt csak Palinszki és Berl Tabak áll. Palinszki Dávid, a spiritus rektor, régi bevált ember a szakmában. Bejárta úgyszólván a fél világot. Argentínai állam-

polgár, de ült már az északamerikai Sing-Singben, azonkívül működött Európa majdnem valamennyi országában. „Művelt” ember, több nyelvet beszél. Egyébként félelmetes figura. Ápolt külsejű, de még sem valami bizalomgerjesztő. Zömök, szélesvállú, nagy kerek képű, amelyben szinte visszatükröződik az irrasz szem csillog. Kimért, szűkszavú, mert tudja, hogy a bőbeszédűség veszedelmes lehet. Csak „véletlen”, hogy itt áll bírái előtt, mert néhány heti vizsgálati fogság után, mint „tűdőbajos”, bevonult a Cosmota szanatóriumba, ahonnan 24 óra után igazán

amerikai módra, meglépett. Valami nem stimmelhetett a számításában, mert másnap kiéheztve és agyoncsigázva találták rá a Szamos parton. Társa, Berl Tabak már kevésbé megkapó jelenség. Amolyan csirketolvaj, a nagy Palinszki kis munkatársa.

Rosszul nem mehet soruk, mert a bíróság elé gondosan kivasalva érkeztek meg mindketten. Frissen borotválva és tetőtől talpig frissen öltözve állanak. Románul nem jól beszélnek. Palinszki elismeri, hogy vagy nyolc nyelvet beszél, de a románt erősen tőri. Beismerik, hogy ott jártak a Miess üzletben, hogy kibontották a pincefalat, csak éppen kettőt tagadtak; hogy Sapsaluszki is velük volt, na meg, hogy kasszát furni mentek. Palinszki jól tudja, hogy az legálább három év pluszt jelent. Megmaradnak tehát az árulopásnál. Véletlen szerencse, hogy a kaszszakulcs éppen ott maradt. Azt már nem lehet kivánni, hogy ilyen szenzációs alkalmat elmulasztanak. Kinyitották a kaszszát és elvitték a 240 ezer lejt. Az árut persze ott hagyták. Ki boldog árut cipelni, ha ennyi pénz ulti a markát, ráadásul fáradság nélkül.

A tanukihallgatásokat fülüket hegyezve hallgatják végig. Közben Tabak méltatlankodik, ha valamelyik tanu vallomása nem egyezik a „számításaival”. Tabakból soha se lesz igazi „szakember”. Ez a heveskedés, ahogy gyakran felugrál, vagy

Kiütések az arcon

Cadum kenőcs megszáritja a kiütéseket és eltünteti őket. Utánuk a bőr sima és egészséges marad. Felülmúlhatatlan a bőr minden viszketése és irritációja esetén. Sok szenvedésnek veteti elejét, ha Cadum kenőcsöt idejében használ kiütés, pattanás, ótyar, rüh, bőrhámlás, aranyér, csalánkiütés, sömörsebek és rovarcsípések ellen.

dilettánsra vall, vagy tehetségtelen kezdőre. Palinszki ezzel szemben angol hidegvérű, csöndes, kimért, szinte előkelő. Látszik rajta, hogy a nagyvilágban ellette a bon ton titkait. Tabak izgul, mert már előre sokalja azt a büntetést, amit úgy magában „saccol”. Palinszki a nagyvonalu játékoshoz hasonlóan tudja, hogy vabanque-kal jár a mesterség, viselni kell a kockázatot.

Délelőttől este nyolcig tartott a tárgyalás. Ekkor az elnök a perbeszédet és az ítélet kihirdetését jövő hétre halasztotta. Tabak és Palinszki kilépnek a tárgyalóteremből. Valaki tréfából oda szól: na nem olyan veszedelmes a helyzet. Tabak keseregve válaszol: könnyű magának. Palinszki előkelő nyugalommal oda se figyel.

Megkezdődött a spanyolországi olasz önkéntesek hazaszállítása

Franco tábornok nyilatkozata a Reuter tudósítójának

London, október 11. (Rador.) Franco tábornok nyilatkozott a Reuter burgosi tudósítójának és kijelentette, hogy a 10 ezer olasz önkéntes hazatérése után megszüntek azok az okok, amik indokoltá tették azt a nagy igazságtalanságot, amit elkövettek a nemzeti Spanyolországgal, hogy eddig nem adták meg hadviselőféli jogát. Egyébként — mondotta a nemzetiek feje — a köztársaságiak továbbra is külföldi önkénteseket verbuválnak.

Mint Genfből jelentik, a spanyol köztársasági kormány közölte a Népszövetség titkári hivatalával, hogy kész szemle-

ges bizottság ellenőrzése alá helyezni a területén harcoló külföldi önkéntesek eltávolítását.

A Havas gibraltári jelentése szerint 400 olasz légiónárius, akik 18 hónapja harcol a nemzetiek soraiban, Cadizban hajóra szállt Nápoly utiránnyal. Ezen olasz önkéntesek eltávolítása a benemavatkozási bizottság terveinek keretében történt.

Mint a Reuter jelenti Nápolyból, a Piemonte, Calabria, Liguria és Sardegnia olasz hajók hétfőn kifutottak Nápolyból Cadiz felé, hogy 10 ezer olasz önkéntest hazaszállítsanak.

Ma a ROYAL slágermozgóban ünnepélyes premier! A világ legnagyobbkerü filmjének bemutatója! DEANNA DURBIN és LEOPOLD STOKOWSKI (GARBO férje)

„100 férfi és egy kislány”

Mióta a film létezik ilyen még nem volt. Wagner, Liszt, Verdi, Mozart operáirak. Számozott jegyelvétél délelőtt 11 órától. Kedvezményes és szabadjegyek árnyitelenek. A tolongás elkerülés végett kérjük a közönséget idejében jelenjen meg. Előadások kezdete: 3.20, 5.20, 7.20 és 9.20. Telefon 37-05. Tekintse meg a Gólya-árúnáz kirakatát.

Egy elbocsátott csendőr lötte agyon a bolgár vezérkari főnököt

Szofia, október 11. Borzalmas merénylet történt tegnap délelben Szófiában. A bolgár nagyvezérkar főnöke: Peeff tábornok, Stoianoff őrnagy, adjutáns kíséretében gépkocsin a hadügyminisztérium felé tartott, amikor az ucca tömkelegéből egy ismeretlen polgári ruhás egyén ugrott elő revolvért rántott és több lövést adott le a kocsiiban ülő tábornokra és kíséretjére. A golyók azonnal megölték a vezérkari főnököt, míg adjutánsát súlyosan megsebesítették. Később az őrnagy is behalt sérüléseibe. A merénylő ezután önmagára lött és haldokolva fogták el.

Szofia, október 11. A merénylettel kapcsolatban kiadott legújabb hivatalos jelentés nem közli Peeff tábornok meggyilkolásának okát, mindössze megállapítja, hogy a merénylő elmeháborodott lehetett. Elterjedt hírek alapján azonban tudni vélük, hogy a merénylő egy Kiroff nevű elbocsátott csendőr volt, aki csak minap szabadult ki a börtönből, ahol egy bíró meggyilkolása miatt rárótt büntetését

töltötte ki. Peeff tábornokot már vasárnap, a „Munka és öröm” kiállításának megnyitásán meg akarta gyilkolni, tervét azonban kénytelen volt elhalasztani. Miután Peeff sosem avatkozott a politikába, valószínűtlennek látszik a feltevés, hogy a merényletnek politikai mozgatója lenne. Leghíhettebbnek az tűnik, hogy a gyilkost örültség, vagy személyes bosszú hajtotta tette elkövetésében.

Szofia, október 11. (Rador.) Reuter: Kiroff, Peeff tábornok és Sztojanoff őrnagy gyilkosa visszanyerte eszméletét a hétfőről keddre virradó éjszaka és elmondotta, hogy 20 ezer levát kapott a gyilkosságért. Arra a kérdésre, hogy kitől kapta a pénzt és kinek a rendeltére követte el merényletet, a gyilkos így válaszolt: Két macedón nyelvjárast beszélő ember volt. Arra a kérdésre, tudja-e, kit ölt meg, Kiroff igenlően válaszolt. A vezérkari főnököt — mondotta. Egyébként a gyilkosnak nincsen reménye arra, hogy életben maradjon, fejsebe annyira súlyos.

PARINȚII!

ATENȚIUNE!

Au sosit modelele NOI

„TINUTA de IARNA”

pt. STRAJERII și STRAJERE

Calitatea superioară
Execuție garantată
Prețurile avantajoase.

le găsiți numai la marele

MAGAZIN HERCULES

CLUJ, Calea Regele Ferdinand 9.

Insignele
Sbururi — Nasturi
Centuri — Fulari
etc. etc. mare
asortiment.

Pentru Cooperative scoțare
facem depozite, iar pentru
comercianți mari rabate din
toste articole.

SPORT

A Venus két tiszta ponttal vezet a Nemzeti Bajnokságban

Obj, október 11. (Az Uj Kelet tud.) A Nemzeti Bajnokság idei küzdelme nem ismer rendszert, tradíciót és papírfarmát. Az ötödik forduló újra igazolta, hogy nincs előre elintézt mérkőzés, nincs biztos győzelem. Csupa meglepetés a vasárnapi forduló minden mérkőzése:

Bucurestben: FC Rapid—AMTE 1:1 (1:1).
Ploestiben: Tricolor—Victoria (Cluj) 2:1 (1:1).

Bestián: UDR—Ripensia 2:2 (2:1).
Temesváron: FC Carpati—Kinizsi 4:1 (1:0).

Aradon: Gloria—Sportul Studentesc 4:1 (1:1).

A Nemzeti Bajnokság állása:

1. Venus	5	3	2	0	17:6	8
2. Juventus	5	3	0	2	12:7	6
3. Sportul Studentesc	5	2	2	1	10:6	6
4. Ripensia	5	2	2	1	16:11	6
5. FC Carpati	5	2	2	1	10:9	6
6. FC Rapid	5	2	1	2	8:4	5
7. UDR	5	1	3	2	6:8	5
8. Victoria	5	2	0	3	10:8	4
9. Tricolor	5	2	0	3	6:16	4
10. Kinizsi	5	1	2	2	9:13	4
11. AMTE	5	1	1	3	9:16	3
12. Gloria	5	1	1	3	6:12	3

Nemzeti Bajnokság B)

Nyugati csoport — Északi csoport
Nagyvárad: Mures—Crisana 1:0.
Marosvásárhely: Olimpia—Monopol 2:0 (2:0).
Nagyvárad: Tricolor—Victoria 1:1 (1:0).
Aranyosgyéres: Sodronyipar—Universitatea 1:0 (1:0).
Nagyszeben: HTV—Törökvis 3:0 (1:0).
Déli csoport
Petrozsény: Juul—Crai Iovan 1:0 (1:0).
Craiova: Rovine Grivita—Soimia 6:2 (3:1).
Pisid: CFR—Vulturii 3:0 (2:0).
Nagyvárad: NAC—Minerul 5:1 (2:0).
Gyulafehérvár: TMAC—Unirea MV 4:1 (4:1).

Keleti csoport — Északi csoport
Iasi: Victoria—FLA 1:1 (1:0).
Tighina: Textila—Trelan 2:1 (1:1).
Déli csoport
Bucuresti: Makkabi—Mocionaria 3:1 (3:1).
Unirea—Prahova 4:1 (2:0).
Telefon Club—Turca 2:1 (0:0).
Braila: AS Constanta—Dacia Unirea 2:1 (1:1).
Brassó: Franco Romana—ACFR 3:3 (2:1).

Gyomor- és
bélbetegségek
ellen

Gastro-D

Kapható minden
gyógyszertárban
és droguériában.

Külföldi labdarúgás

Budapest. Hungaria—Elektromos 2:1 (1:0).
Ujpest—Zugló 4:0 (3:0).
Ferencváros—Nemzeti 3:2 (1:1).
Szűrketaci—Budafok 2:1 (0:1).
Kispest—Szolnoki MAV 2:1 (2:0).
Phöbus—Salgótarján 4:3 (2:2).
Bocskai—Szeged 1:1 (1:0).
Bélfast. Skócia—Irország 2:0 (1:0).
Angol Birodalmi Kupa mérkőzés. 30 ezer néző.

Kolozsvári bajnoki eredmények: I. o. bajnok: Napoca—Haggibor 5:2 (1:1).
Barátságos: KAC—UAC 7:0 (2:0).
Ifjúsági bajnok: Victoria—U 2:2 (0:0).
CFR—Haggibor 2:1 (1:0).
Echo—KAC 3:1 (1:1).
KMSZ—UEC elmaradt.

Temesvár: Electrica—Politechnic 5:0 (2:0).
CFR—Rapid 3:0 (3:0).
ZsSE—Vulturii 1:0 (1:0).

Zsombolya: Csenedörök—Bohu 6:1 (2:0).
Arad: Mica—AAC 3:0 (0:0).
Astra—Hakoah 6:0 (3:0).
ATE—Gayango 2:2 (2:2).
Nagyvárad: Ferar—Electrica 2:2 (1:0).
Csenedörök—Makkabi 1:0 (0:0).

Tica Marinescu—Ilie Ivan 6:2, 7:5, 3:6, 7:5.
Románia profi teniszbajnokságának döntője Bucurestiben.

SZÍNHÁZ·FILM·MŰVÉSZET

LILIOMPI

— Szigligeti bábajos zenés vigjátéka nyitja szombaton este a színház új évadját —

A legkittünőbb magyar vigjátékok egyikével, Szigligeti Ede nagyszerű, mulatságos, zenés darabjával, a Liliomfi nyitja meg az új szezon a magyar színház szombaton este.

Ezt az örökbeesü darabot választotta az igazgatóság az új színiévet megkezdés és ünnepi eseményszámba menő díszelőadásnak, mert a Liliomfi a maga eredeti és utóérhetetlen humorával, lebilincselő meséjével és fülbemászó zenéjével előreláthatóan a legnagyobb művészi és közönségsikert biztosítja a színház ünnepélyes kapunyitásának.

Liliomfinak és elválaszthatatlan pajtásának, Szelleinek, ennek a két örökké vig és csupaszív komédiának a története ma is olyan friss és egyetemes hatású, hogy a

közönség végigneveti és tapsolja ezt a vídám darabot az első szótól a függöny legörnyültéig. A Liliomfi ujjonnan összeállított zeneszámai a lezseb régi magyar motívumokból vannak kiválogatva és mindegyik külön-külön frenetikus sikert fog kiváltani. A szöveg felfrissítéséről és modern színpadra való alkalmazásáról Szabados Árpád gondoskodott, míg a rendezés nehéz, de rendkívül hálás munkáját Gróf László végezte a töle megszokott találmányossággal és hozzáértéssel.

A darab jobbnál-jobb főszerepeit Krémer Manci, a társulat új primadonnája, Sándor Stefi, Czopán Flóri, Tompa Sándor, Lantos Béla, Csóka József, Fülöp Sándor, Réthely Ödön és Csengeri Aladár játsszák.

HETI MŰSOR:

Szombaton, október 15-én este 9: Megnyitó díszelőadás: Liliomfi. (Szigligeti 3 felvonásos vigjátéka, dalokkal, táncokkal és zenével. Modern színpadra átdolgozta Szabados Árpád. Rendező: Gróf László. Vezényel: Stefanidesz József. Főszereplők: Krémer Manci, Sándor Stefi, Czopán Flóri, Tompa Sándor, Csóka József,

Réthely Ödön, Lantos Béla, Fülöp Sándor, Csengeri Aladár, stb. Premierbérlet 1. szám.)

Vasárnap d. u. 6: Liliomfi. este 9: Liliomfi. (Rendes bérlet 1. szám. Irodalmi bérlet 1. szám.)

Hétfő este fél 9: Kék róka. (Herczeg Ferenc világhírű vigjátéka, a „világírodalom nagy vigjátéka” ciklus második darab-

ja. Erényi Böske, Fényes Alice, Nagy István, Mészáros Béla, Lantos Béla felvételével. Rendező: Szabados Árpád. Premierbérlet 2. szám.)

Kedd fél 9: Kék róka. (Rendes bérlet 2. sz. Irodalmi bérlet 2. szám.)

Szerda fél 9: Kék róka.
Csütörtök fél 9: Kék róka.

A EGYAL MOZGO MŰSORA:

A VIII-ik világsoda. Minden idők leghatalmasabb filmalkotása. Deanna Durbin és Stokowski (Garbo férje) „100 férfi és egy kislány”. Zene: Verdi, Liszt, Mozart, Wagner. Számozott jegyfelvétel délelőtt 11 órától. Telefon 37-05. Kedvezményes és szabadjegyek érvénytelenek.

A SELECT MOZGO MŰSORA:

Cámpina urnője. Fellmann „Madame Wil nicht heiraten” című regény filmváltozata, melynek felvételei Cámpinában készültek. Főszerepekben: Dorothe Wiek és Gustav Fröhlich.

A CAPITOL MOZGO MŰSORA:

A fegyverek. Nagyszerű amerikai vigjáték. Humor, jazzene, táncok! Főszereplők: Alice Faye, Ben Bernie.

AZ URANIA MOZGO MŰSORA:

Tura, a dzsungel szerelmese. Dorothy Lamour exotikus szépségű művésznő legújabb filmje, melynek csodásan szép színes felvételei az évszázados maláj eserdekekben készültek.

A MUNKAS MOZGO MŰSORA:

Ma 3, 6 és 9 órákor szenzációs dupla műsor: I. A tengeri titánok. Izgalmas halászdramája. Fősz.: Lionel Barrymore, Spencer Tracy. II. A fehér vadász. Dzsungel filmjáger. III. Journal.

AZ EDISON MOZGO MŰSORA:

I. Kreutzer szonáta. Leo Tolsztoj világhírű regénye filmen. II. A kétarcu ember. Gangsterfilm. III. Uj híradó és Mésék Maus.
Jön: Dick Foran.

A POZSONYI ZSIDÓ UCCA

Irtai: SZABÓ IMRE

(11)

— Mit olvashatnék tőle? Talán a Biblia-fordítást? Rasival és Ibn Ezrával jobban megértem a Tórárt — jegyeztem meg lojálisan.

— Na erigy, élj békével! — és a szivélyes zsidó bucsuszóval vége lett az audienciának.

Az előszobában egy vidéki pap várakozott, a házi böcher gyorsan beengedte. Aztán megkért, mondjam el, miről volt szó odabent.

— Ez a Mendelsohn dolog — mondtam — kicsit furcsa. Héber betűkkel nyomtatták a fordítást és a kommentárját is. Mit árthat ez? Én Kiss József és Makai Emil költeményeit olvasom, csupa világi dolgok. Nem hinném, hogy pusztítottak volna bennem.

— Azokat lehet olvasni. Lessinget is, Schiller-t, sőt Heinet is. Ez hozzátartozik a műveltséghez. De Mendelsohn? „Tréfe poszl!” Ki van átkozva.

— Lessing barátja volt Mendelsohn-nak — vitattam.

— Barátja?! Jegyezze meg, egy gój soha nem lehet zsidónak a barátja, legfeljebb a jóakarója. Ismerem a Lessing—Mendelsohn viszonyt, sokat olvastam róla.

Magamban örültem a főrabbi tilalmának. Milyen jó, hogy csak Mendelsohnt tiltotta el. A gimnaziális ismereteimet tehát titokban ugyan, de nyugodt lelkiismerettel bővíthetem.

Cohen urat még nem kerestem fel, de minden háborgásomat el akartam simítani, incidensemet Géber bácsival is. Ahogy hazaértem, kivettem egy ínget a holmijaim közül, elvittem hozzá a nyomortanyára és bocsánatot kértem tőle.

Hosszan mustárgatta az engesztelő áldozatot.

— Szép ing, jó ing. De egy ilyen nagy bűnért,

kezet emelni egy öreg emberre, egy ing kevés. Ha hozott volna egy viseltes kabátot is, bizonyára tökéletesen levezekelte volna.

Léb Grosz ural estefelé találkoztam, amikor imához mentünk. Félrehívtam és bizalmasan sugta:

— Hiszen elintézhettem volna én is magával ezt a Cohen ügyet, de a rebbe meg akart ismerkedni magával. Szem előtt kívánja tartani magát. A mai naptól kezdve maga „chósev” böcher lett, de pillanatig ne felejtse, ez viszont a maga fokozott felelősségét jelenti. És ha mindent tudni akar, maga Cohen urért is felelős a holland zsidóság előtt — tette hozzá kicsit ironikusan.

Cohen ur keveréke volt az északi ember korrektségének és a keleti származás bohémas könnyedségének. Megismerkedésünk első perceiben őt holland forintot adott, nagy darab ezüstkorongot, amit félretettem, hogy chanukára meglepjem vele családomat. Otthon bizony elég ferdén mentek a dolgok.

Csodáltam ennek a pihenés nélküli tanuló fiatal férfinak alázatig menő szerénységét. A grammatikában, a héber nyelvben és történelemben akadémiai kitüntetéssel végzett ember, engem, a pályám elején álló kamaszt megcsénytelenség tisztelt a talmudtudásom miatt. Ezt a szerénységet csak reb Dóved Lackenbach esetében láttam. A szentéletű aggastyán, aki a pozsonyi besz din feje és két jóhírű rabbi apja volt, híres gaon és caddik, soha nem mulasztott el — nyilván az ősök iránti tiszteletadásból — a főrabbinak kezét csókolni.

Cohen ur ugyan nem csókol nekem kezét, de nem engedte, hogy sétáink alatt a baloldalon menjek, előre tessékelt és reb Jochelnek szólított. Sétánkon ismételtük a Talmudot, a magyarázókat, a kódexeket. Semmi nem tudta megzavarni, a még a korzó szép hölgyei sem. Ha a sok ismétléstől elfáradva rá akartam terelni figyelmét a hécsi hajóra, vagy egy lombos fára, máris az „Atyák Tanításai” tükrét villogtatta: „Aki tanulásában magát zavartat-

ja és felfigyel, mondván, milyen szép is ez a sudaras fa, milyen érdekes ez az omladék, a lelkeivel kárhozik.” A két éves tanulmányi szabadságot, amit hitközségétől kapott, buzzó tanulással akarta eltölteni.

Csak a mikvében, fürdés közben diskurált általános dolgokról.

Ilyenkor rajongással beszélt Hollandiáról. Hága csendjéről és tisztaságáról, az öreg Josef Israelsről, aki naponta lejött a gettóba, leült az öszeres bódék közelében és nem nyugodott, amíg a „kiválasztott nép egy-egy érdekes gyermekét” le nem skiccelte és amíg színekbe nem rögzítette a buszszegényes hangulatot, ami ott körülötte volt. Amsterdam zsidóiról beszélt, a gyémántkőszőrűsökről és a csipkeverő proletár-asszonyokról, a dohánykereskedőkről, a nagy liberalizmusról. Beszélt az új holland alkotmány egyik megteremtőjéről, a nagy jogtudós Carl Asser urról, akiről minden hágai zsidó gyermek tudta, hogy reggel este templomba járt, talisz-zacsokjával a kezében és nem ment hivatalába, amíg végig nem tanulata talmud-penzumát.

Cohen ur csak földijéről, Spinozáról nem beszélt szívesen. Amikor egyszer kihozni szerettem volna belőle némi érdekességeket, kelleetlenül mondotta:

— Maga ugyan Talmudban az én mesterem — mentegetődzött — de mégis csak néhány évvel múlt el a barmicvéje. Idő kell, amíg hozzányulhat a spinóza tanokhoz.

— Ugyanezt mondták — volt az ellenvetésem — a Zohárra is. Mégis olvasom és élvezem. Nem lettem tőle sem jobb, sem rosszabb. Ilyen dolgok azt hiszem csak tökéletesíthetik az embert, mert nem a fantáziát foglalkoztatják, sem az érzelmeiket, hanem a gondolkodást.

Ellenvetésem nem győzte meg.

— Eppen azért várni kell, amíg az embernek benő a fejélagya — mondta kissé indulatosan Cohen ur.

(Folytatjuk)

HIR

Vallásos, or
főzéchez se
Ectgyár Sim

Intelligens,
nőszülhet bizto
teket „Minden
adóba.

Külfönbefára
jes ellátást k
kiadóban.

Ha Brassó
venni vagy
Vasas építési
felvilágosításb
Nivea-gyár m

JAHRZETT
tós, kisalak, e
lyes 250 lej.
küldendő. Bor

Autorizált
kiskereskedők,
set és vezetés

Autorizált k
erő, román-m
november 1-re
a kiadóba kéré

Kiadó nover
uccai balkono
szoba, az egyik
Regina Maria

Keresek sze
tas zsidóány
zárva. Ajánl
Walzer Mózes

Zongorát va
nék vidéken is
tes leírás, utó
15” jellegre.

Bőrkereskedő
sen jártást, fe
Gheorgheni.

Keresünk he
mare, Sighet,
sokra. „Biztos
az Uj Kelet k

A pénzügy
rovásának fok
ta a pénzügyi
térumban a s
tartottak, am
nyszer utasító
ján az egyes
lenőrizték a
és más keresk
vását. E célb
gok új ellenő
A szörmeko
ügyminiszter
rint az impor
szörmekonfeko
kos forgalmi
ték a fiskus é
alap javára is
ügyminiszter
készítő műhel
nek összeírásá
évi 150.000 lej
teket után név
fizetni az új
A kormány
melését enged
4-i rendeletör
nati kisebb
nyilvánított é
rövidebb időtá
vet állapított
sebb erődsége
alatt kitermel
tárnál kisebb
hektáros rész
Eyes vidékeke
ördök évi 15
hetők ki. Az
gekben, ahol
évenként 30 h
születésen s
vételeket. A
éges, mert a
föglük tulny
kiből fedezte
psok tűzifaell
felet alkalm
vőbbi emlek
ont a jövő é
vet párhuzamo
re lehet szá

APRÓ HIRDETÉSEK

Vallásos, orth. házból jó bizonyítványokkal főnökhöz segíteni tudó leány kerestetik. Bectgyár Simleu-Silvaniei.

Intelligens, végzett 27-31 éves urfiu benősiülhet biztos egzisztenciájú üzletbe. Leveleket „Minden kritikát kibíró” jelígre a kiadóba.

Különbejárati szobában két fiatalember teljes ellátást kaphat fürdőszobával. Cim a kiadóban.

Ha Brassóban házat vagy telket akar venni vagy eladni, forduljon bizalommal Vasas építési vállalkozóhoz, ahol szakzerű felvilágosításban részesül. Str. Gh. Lazar 9/a. Nivea-gyár mellett.

JÁHRZETTABLA alumíniumból tetszetős, kisalak, egyszemélyes 150 lej, kétszemélyes 250 lej. Megrendelésnél zsidó dátum küldendő. Boros papírkereskedés, Cluj.

Autorizált könyvelő jutányosan vállalja kiskereskedők, kisiparosok könyvfelfektetését és vezetését. Cim a kiadóhivatalban.

Autorizált könyvelő, teljesen önálló munkakerő, román-magyar levelező állást cserélné november 1-re. Ajánlatok „Szerény” jelígre a kiadóba kéretnek.

Kiadó november 1-re 3 szabás komfortos uccai balkonos lakás, valamint 2 különálló szoba, az egyik vízvezetékekkel. Naționala Cluj, Regina Maria 6.

Kerékek szerényigényű könyvelésben jártas zsidó lányt vagy asszonyt. Szombaton zárva. Ajánlatok igények megjelölésével Walzer Mózes Ludus, jud. Turda küldendők.

Zongorát vagy pianinót készpénzért venni vidéken is. Ajánlatot gyártmány, részletes leírás, utolsó árral a kiadóba „Utazó 15” jelígre.

Börkereskedő segédet, a szakmában teljesen jártast, felvesz Efraim Lazar si Martin Gheorgheni.

Keressünk helyi képviselőket Oradea, Satu-mare, Sighet, Brasov, Arad, Timisoara városokra. „Biztos jövedelem” jelígeji leveleket az Uj Kelet kiadóhivatala továbbít.

A pénzügyminiszter a bolygilletékek leróvásának fokozottabb ellenőrzésére utasította a pénzügyi közegeket. A pénzügyminiszteriumban a pénzügyigazgatók értekezletet tartottak, amely alkalommal a pénzügyminiszter utasította őket, hogy a közegek útján az egyes vállalatoknál fokozottabban ellenőrizzék a számlák, nyugták, szerződések és más kereskedelmi iratok illetékének leróását. E célból az egyes pénzügyigazgatóságok új ellenőrzési rendszereket vezetnek be.

A szörmekonfekek fix illetéke. A pénzügyminiszter rendeletet adott ki, amely szerint az importált, vagy belföldön készített szörmekonfekek után a 6 plusz 1 százalékos forgalmi adón kívül még 3,5% fix illeték a fiskus és 0,6% fix illeték az aviatikai alap javára is fizetendő. Egyidejűleg a pénzügyminiszter elrendelte mindama szörmekészítő műhelyek és kereskedések készleteinek összeírását, amely cégek adóalapja az évi 150.000 lej meghaladja. E cégek készleteik után négy hónap alatt kötelesek megfizetni az új fix illetéket.

A kormány számos védett erdőség kitermelését engedélyezi. A kormány az október 4-i rendeletében számos erdélyi és bánsági kisebb „védett” erdőseget szabadnak nyilvánított és eme kis erdősegek számára rövidebb időtartamu kitermelés (üzem) területet állapított meg. A rendelet szerint a kisebb erdősegek általában tíz évi időtartam alatt kitermelhetők. A síkvidékeken 12 hektárnál kisebb terjedelmű erdősegek évi 3 hektáros részletekben kitermelhetők. A hegyes vidékeken 60 hektárnál kisebb területű erdők évi 15 hektáros részletekben kitermelhetők ki. Azokban a nagyobb magánerdőségekben, ahol a kitermelés előtt ut építendő, évente 30 hektár termelhető ki. A törvény részletesen szabályozza a fentiek alóli kivételeket. A rendelet főleg azért volt szükséges, mert az erdélyi városok tüzfiaszükkelglettük túlyomó részét ezekből a kis erdősekből fedezték. Ilyen módon az erdélyi városok tüzifaellátása könnyebb lett és a rendelet alkalmas arra is, hogy a tüzifaárak további emelkedését megakadályozza. Világon a jövő évre — eme erdők kitermelésével párhuzamosan — a tüzifaárak csökkenése lehet számítani.

Lakás, üzlethelyiség, kirakat, iroda, műhely számára

glossó, izzóan fehér fényt ad

15 Dlm. 75 Dlm. 40 Dlm. 65 Dlm. 100 Dlm. 125 Dlm. 150 Dlm

az új gazdaságos izzólámpa

Tungram KRYPTON

ÁTLAGOS GARANTÁLT ÉLETTARTAM 1000 ÓRA

KÜZGAZDASÁG

A hadsereg ellátása céljaira szeptember 15-én összeírt árukészletek egy részét szabaddá tette a minisztertanács

A börgyarak és timárok kötelesek bejelenteni az általuk vásárolt nyersbőrmennyiségeket

Bucuresti, október 11. A hadsereg ellátásának céljaira a szeptember 15-i minisztertanács jegyzőkönyv alapján összeírt különböző nyersanyagok és árukészletek egy részét a minisztertanács szabaddá tette. Az erről szóló október 8-i most közzétett minisztertanács jegyzőkönyv szerint az összes nyersanyag- és árukészletek szabadforgalom-

ba hozhatók, kivéve azokat, amelyeket — a hadsereg szállítási szabályzata alapján — a hadsereg ellátására megfelelőnek tartottak és lekötötték. Ugyanezen rendelet szerint a börgyarak és timárok szabadon vásárolhatnak nyersbőrt, azonban a vásárolt mennyiségeket továbbra is be kell jelenteniük.

Aranyér ellen Goedecke féle Anusol!

Az iparfelügyelők értekezlete a nemzeti munkavédelmi törvény alkalmazása ügyében

Bucuresti, október 11. Miha Constantinescu nemzetgazdasági miniszter néhány nappal ezelőtt az ország összes iparfelügyelőit értekezletre hívta össze Bucurestibe. Az ülésen Seibulescu államtitkár elnökölt. Az értekezleten különböző iparfelügyelők kérdéseket vitattak meg, amelyekre vonatkozóan Seibu-

lescu államtitkár fokozott érdeklődést kért az iparfelügyelőkötől. Az értekezlet legfontosabb napirendi pontja a nemzeti munkavédelmi törvény mikénti alkalmazásával kapcsolatos kérdések voltak. Ezzel kapcsolatban Seibulescu államtitkár intenzív ellenőrzésre utasította az iparfelügyelőket.

1073.66 kilogramm szinaranyat szolgáltatott be az ország aranybányái szeptember harmadik hetében

A világpolitikai helyzet legizgalmasabb napjaiban több mint egymilliárdal emelkedett a bankjegyforgalom

Bucuresti, október 11. A Banca Naționala szeptember 17-i heti kimutatása szerint a belföldi aranybányák szeptember harmadik hetében 1073.66 kg szinaranyat szolgáltatott be 164,628.771 lej értékben, amellyel az értéket összege 17 milliárd 282,184.346 lejre emelkedett. A forgalomban levő bankjegyek összege ugyanezen héten 1 milliárd 147 1/2 millióval 32 milliárd 404,045.245 lejre emelkedett, míg a különböző girószámlákról eszközölt kifizetésekkel, a girószámlák végösszege 782 millióval csökkent. Így a Jegy-

bank összes látra szóló kötelezettségei (bruttó bankjegyforgalma) végeredményben 365 1/2 millióval emelkedett. A fedezeti arány félezreléssel 39.02 százalékra javult. Az import fedezésére szolgáló devizakészlet 49 1/2 millió lej értékével 159,412.974 lejre, a kliringzámlák aktív szaldói 66 1/2 millió lej értékével 497,010.041 lejre csökkentek. Az importőrök kliringletése 71 1/2 millió lej értékével 584,799.568 lejre emelkedett. A kereskedelmi váltótárca 111 1/2 millióval 9,800,902.658 lejre emelkedett.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Doilár	139.93—142.—
font	669.30—679.65
palesztinai font	670.68—681.03
svájci frank	31.88—32.36
francia frank	3.59—3.80
holland forint	76.04—77.88
olasz lira	7.172
márka	38.—39.—
pengő	26.50—27.—
csekkorona (negociabil)	4.23—4.25
csekkorona (negociabil)	4.25—4.28

A gabonaexportból szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamai tartottak. A bucaresti magánforgalomban a következő árfolyamok alakultak ki:

Angol font 30%-os sz.kvóta	1.160—1.170
font, 40%-os kliringkvóta	980—985
font, 20%-os kliringkvóta	1.130—1.150
dollár 30%-os szabadkvóta	245.50—252.50
francia frank 30%-os szabadkvóta	6.70—6.75
svájci frank 30%-os szabadkvóta	60—61
holland forint 30%-os szabadkvóta	133—134

Közös devizaértékesítési irodát alapítottak a Csehszlovákiával dolgozó gabonaexportőrök. A csekkorona nagy hullámzása miatt a Csehszlovákiával dolgozó gabonaexportőrök értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy amíg a Banca Naționala nem garantálja a csekkorona fix árfolyamát, csekkorona követeléseiket a közös irodán keresztül értékesítik. A közös iroda a csekkoronát minimális áron 4.50 lejben állapította meg, a szabadforgalmi 4.18—4.20-as árfolyammal szemben.

Hatszázmillió lejes forgalmat bonyolítottak le szeptemberben a bucaresti tőzsdén. A bucaresti tőzsdén szeptemberben az előző havialkál kisebb forgalom bonyolódott le, ami az ismert világpolitikai eseményekkel magyarázható. A hivatalos statisztika szerint szeptemberben a bucaresti tőzsdén 795.286.150 lej névértékű fixkamatozású papírt adtak el, 457,279.484 lej értékben. A részvény piac forgalma 200.357 darab volt, amelyeket 143.563.056 lejért értékesítettek. A két értékpapír-kategória tényleges forgalma 600 millió 842.530 lej volt.

Az őszi mezőgazdasági tevékenység normálisan alakul. A földművelésügyi miniszterium hivatalos jelentése szerint a kedvező időjárás következtében az őszi mezőgazdasági tevékenység normálisan alakult. Az őszi gabonák elvetése a legtöbb vidéken megtörtént, azokban a megyékben, ahol az elmúlt hetekben nagyobb esőzések voltak, a vetés folyamatban van. A legtöbb vidéken már megkezdődött a kukoricatérés és a burgonyaásás. Az ezekkel kapcsolatos termésbecslések még nem ismertek. Ugyancsak a legtöbb vidéken megkezdődött a gyümölcszedés is. A szőlőtermés országsszerte közepes, egyes vidékeken a közepesnél valamivel jobb. Az új bor ára lanyhán tendál.

Görögország a román buza iránt érdeklődik. A görög kormány engedélyt adott tízezer vagon buza importjára, amelyből Görögország folyó évi szükségletét akarják fedezni. A rendelet szerint a görög importőrök ezt a mennyiséget Romániából és Oroszországból importálhatják, szabaddeviza ellenében, amelyet a görög jegybank az importőrök rendelkezésére fog bocsátani. A vonatkozó tárgyalásokat a görög importőrök rövidesen megkezdik a román kikötővárosok gabonaexportőrjeivel.

UJ KELET Legújabb hírek

Anglia a szárazföldi hadsereg átszervezésével felel Hitler saarbrückeni beszédére

A német hadsereg befejezte a szudeta-területek megszállását

Azok között, akik azt hitték, hogy a müncheni meg egyezés után az angol-német ellentétek teljesen megszűntek és az angol-német együttműködés utjából minden akadály elhárult, bizonyára élénk feltűnést keltett Hitler saarbrückeni beszédének tartott vasárnapi beszéde, amelyben elsősorban új erődök építését jelentette be, másodsorban éles támadást intézett kimagasló angol ellenzéki politikusok: Churchill és Eden ellen. Ennek a támadásnak valószínű oka az, hogy Hitler számolt a német kormány közeli átalakulásával, amelyben a német-barát politika fentemlített ellenfelei is valószínűleg helyet foglalnának. Hitler természetesen azzal vádolta meg Edent és Churchillt, hogy hatalomra jutásuk esetén világháborút kezdenének, amelynek élé Németország ellen irányulna. Nem lett volna hitleri Hitler beszéde, ha nem említette volna meg, hogy a „zsidó világellenzék is fenyegetően lesben áll.”

A francia és angol sajtó részletesen foglalkozik Hitler saarbrückeni beszédével. Általános vélemény szerint ezzel a beszéddel megzavartott az utóbbi napok külpolitikai széleskörű és megdöntötte azokat a reményeket, amelyek az európai hatalmak közötti közeli megbékélésre irányultak.

A nagy angol lapok szerint Hitler beszéde általános visszatetszést szült Angliában. Több lap a kötelező katonai szolgálat bevezetését sürgeti, mások megállapítják, hogy a szudeta-területeknek Németországhoz való csatolásával nem érték végett a német terjeszkedési törekvések.

Általában a chamberlaini „béke”-politikával szembeni kiábrándultság és rezignáció jellemzi az angol lapok hangját. Hasonló rezignációt váltott ki Hitler a franciákban is. A francia lapok szerint a beszéd nagy megütöztetést keltett azok körében, akik — tegyük hozzá: elég naívan, — komolyan hitték abban, hogy Németországban meg van a hajlandóság az Angliához való közeledésre. Egyes francia lapok Hitler saarbrückeni beszédében az Anglia elleni gyarmati kampány bevezetését látják. Feltűnt a Daily Mail cikke, mely szerint Hitler nem fogja elérni célját, mert Chamberlain valószínűleg Edennek fogja felajánlani a gyarmati tárcát és Winston Churchillnak a tengerészeti minisztériumot.

Az utóbbi két nap külpolitikai eseményeinek előterében az a különben lesújtó tény is áll, hogy a német csapatok befejezték a szudeta-területeken kijelölt zónák megszállását.

A szlovák kormány általános magyar bizottság — mint magyar hírforrások jelentik, — elvben megengedett Csehszlovákiával a területi követelések ügyében. Szlovák jelentések ezzel szemben azt hangoztatják, hogy a pozsonyi kormány a magyar követeléseket tulzottnak, sőt elfogadhatatlannak tartja.

Ujabb londoni jelentések szerint az angol kormány rendkívül erélyel választott Hitler saarbrückeni angolellenes beszédére.

Az összes angol lapok Hore Belisha hadügyminiszter beszédét közlik és kommentálják, aki tegnap az angol szárazföldi hadsereg újjászervezését jelentette be.

Különösen figyelemreméltó a jobboldali és revisionista-németbarát magatartást tanúsító „Daily Mail” megjegyzése Hore Belisha

Dr. Sziinetárné
Mme Illa kozmetikai
kezeléseit megkezdte
Szőrtelenítés, szemölcs és szepültávoltás. Amerikai pakkolás. Tanítványok képzése.
Cluj, P. M. Viteazul 39. Telefon 33-36.

beszédével kapcsolatban. A lap a következőképpen fejezi be a hadügyminiszter beszédéhez fűzött kommentárját: „Lehet, hogy egy napon az ország szobrot fog emelni Hitlernek, amiért a valóságba ébresztette. Azt mondta nekünk, hogy törődjünk a magunk dolgával. Válaszunkat megadtuk rá.”

A külpolitikai eseményekről alábbi tudósításaink számolnak be:

Hore Belisha beszéde

A Reuter londoni jelentése szerint Hore Belisha hadügyminiszter tegnap nagy beszé-

A magyar csapatok átvették Ipolyságot és Sátoraljajhely állomását

Sátoraljajhely, október 11. A magyar és a cseh katonai parancsnokok kedden délelőtt 11 órakor találkoztak a magyar-cseh határon, ahol a magyarok átvették az eddig Csehszlovákiához tartozó ugynevezett kisállomás területét. Először két árkászraj lépte át a határt, a magyar rendőrség pedig háromnegyed 12 órakor vette át Kisállomáson a rendfenntartást. A bevonuló magyar csapatokat a magyar lakosság óriási lelkesedéssel fogadta.

Ipolyságra először egy kerekpáncs zászlóalj vonult be, amely megszállta az új határt. A magyar lakosság itt is kitörő örömmel fogadta a bevonuló honvédeket.

Budapest, október 11. A 8 Órai Újság azt az eddig még meg nem erősített hírt jelenti, hogy Sirovy cseh miniszterelnök vasárnap Komáromban járt, ahol hosszasan tárgyalt a delegáció két katonai szakértőjével. A hírt fenntartással közöljük.

Pozsony, október 11. Durcsanszki dr., helyettes szlovák miniszterelnök elrendelte, hogy a hivatali szobákból távolítsák el Benes arcképét, amelynek helyébe Hlinka páter képét függesztették ki.

A komáromi csehszlovák-magyar tárgyalások

Pozsonyból jelentik, hogy a tegnapi komáromi megbeszélések Magyarország és Csehszlovákia között délután 3 órakor kezdődtek és negyed ötig tartottak. Röviddel azután a következő hivatalos jelentést adták ki:

„A magyar és a szlovák küldöttség október 10-én újabb ülésezett és ez alkalommal a szlovák küldöttség ismertette a magyar javaslatokra vonatkozó álláspontját. Kedden délelőtt 9 órakor a két küldöttség szakértői tartanak megbeszélést és délután 3 órakor folytatják a tárgyalásokat.”

Pozsonyból jelentik, hogy a Ligetfaluba vezető Dunahídat lezárták és hétfőtől kezdve a hid közepén van a német-cseh határ.

A Slovak című lap jelenti, hogy Tuka professzort, akét annak idején a csehszlovák állam egysége elleni izgatás címén 18 évi börtönrre ítélték, szabadlábra helyezték. Tuka professzor a szlovák néppárt szereplő tagja volt.

„A magyarok követeléseit tulzottnak”

A Reuter komáromi jelentése szerint jól értesült szlovák körökben kijelentették, hogy a hétfői megbeszélések során a csehszlovák megbízottak kijelentették, hogy a magyarok kérései tulzottnak. Magyar körökben hangoztatják, hogy

még sok idő fog eltelni, amíg meggyezésre jutnak, de a tárgyalások kedvezően alakulnak.

A Reuter prágai jelentése szerint a magyar kéréseket csehszlovák körökben „szencziótkeltőknek” tekintik. Magyarország olyan sáv azonnali átengedését kéri, amely felöleli Pozsonyot, Kassát, Nyitrát, Munkácsot, Rogniovot és Kevimet. A magyarok továbbá népszavazást kérnek Szlovákia ösz-

det mondott, amelyben — válaszképpen Hitler saarbrückeni beszédére — bejelentette az angol szárazföldi hadsereg teljes újjászervezését.

Mint Londonból jelentik, majdnem az összes reggeli lapok Hore Belisha hadügyminiszter beszédét kommentálják a szárazföldi hadsereg újjászervezésével kapcsolatban. A Times hangoztatja, hogy a tervek szerint a szárazföldi hadseregbeni reguláris haderőt csínálnak, amennyiben az eddigi rögtönzött rendszer nem tartható tovább.

A News Chronicle szerint eddig a haderők hamupipőkéje volt a szárazföldi hadsereg, mostantól fogva gyors és hatékony segítséget nyújthat a reguláris csapatoknak, amikor ennek szüksége mutatkozik.

„Előgtétel a közvéleménynek”

A Havas távirati iroda jelenti Londonból, hogy a szárazföldi hadsereg átszervezését meglepéssel fogadta az angol sajtó. Ez az átszervezés elégtételt jelent a közvélemény, ama egyre jobban kihangsúlyozott kívánságainak, hogy Anglia más külpolitikát folytasson, mint a „minden áron való béke politikáját.”

Evégett a konzervatív sajtó nagyrésze kéri a kötelező katonai szolgálat bevezetését. Egy másik része a konzervatív sajtónak már kevésbé kategorikus, de azt kívánja, hogy bizonyos kötelező előkészületeket tegyenek annak a szerepnek betöltésére, amely háboru esetén a lakosságra hárul.

szes többi részeiben és külön népszavazást a ruténok földjén.

Nemzetiségi szekciót állít fel a szlovák kormány

Prágából jelentik, hogy a CTK cseh távirati iroda a következő közleményt adta ki: „Az első szlovák kormány hétfőn este ült össze dr. Tisso miniszterelnök elnöklése alatt. A szlovák kormány elnöke részletesen kitért a komáromi határmegállapító bizottság munkájára. A kormány elhatározta, hogy a prágai központi kormány minden ülésén a szlovák kormány legalább egy tagjával képviselteti magát. Ugyancsak elhatározta a szlovák kormány, hogy a szlovák miniszterelnökség mellett nemzetiségi szekciót is bevezet a szlovákiai magyar és német kisebbségek számára. A szlovák kormány minden hétfőn ülést tart.”

A német hadsereg befejezte a szudeta-területek megszállását

Berlinből jelentik, hogy a német hadvezetőség közlése szerint a birodalmi hadsereg befejezte a szudeta-területek rendszeres megszállását, amelyet október 10-ig kellett végrehajtani.

A német megszállással kapcsolatban a Reuter jelenti Prágából, hogy cseh kormánykörök szerint a tegnapi nap volt a cseh állam fennállása óta legkeserűbb napja, amelyen fenéig kellett őríteni a keserűség poharát. Ilyen hangnemben ír a csehszlovák sajtó. A lapok azt állítják, hogy a német csapatok túléptek a Münchenben megállapított demarkációs vonalakat főleg Braunau-nál, ahol két községgel többet szálltak meg.

Berlini jelentés szerint a birodalmi törvényntár a belügyminisztérium egy rendeletét hozza nyilvánosságra, amely szerint a horgokeresztes lobogót a szudeta-területek nemzeti lobogójává nyilvánították. Ujabb berlini jelentés szerint Göring marsall, mint a légyéves terv megszervezője, dekretumot adott ki, amely elrendeli a német pénznemnek a szudeta-területekre való bevezetését, ahol egyformán forgalomban lesz a csehszlovák és a német márká.

Angol etnografussal bővült a szlovák bizottság

Komárom, október 11. Kedden délelőtt a szlovák szakértői bizottság kibővült. Vansittard angol etnografus, egyetemi tanár és kisebbségi szakértő érkezett Komáromba, aki Teleknyvel szemben a cseh érdekeket fogja képviselni. A szlovák bizottság egyhetes haladéktól kért, amelyhez azonban a magyar küldöttség nem járult hozzá. A szlovák bizottság részéről a magyar követelésekre még eddig nem adtak konkrét ellenjavaslatot.

Komárom, október 11. Kánya Kálmán külügyminiszter és Teleky autón visszatértek Budapestre.

A szlovákiai magyarság csak a tulajdonmagyarok területét viszszaadhatja

Komárom, október 11. Eszterházy János gróf, a szlovákiai magyarság vezetője, tegnapi

A szezon legjobb művészi eseménye:

Rácsnélküli börtön

(PRISON SANS BARREUX)

bemutatója. A francia filmek koronája, mely aranykupát nyert a nemzetközi filmversenyen. Főszerepekben:

Corinne Luchaire
Annie Ducoux
Roger Duchesne

Egy női javítóintézetéről szól a darab. Mindenütt, ahol bemutatták, forradalmat idézett elő ez az újszerű filmretek!

Premier szerdán
Select Mózgó-ban

beszédet tartott, amelyben többek között kifejtette, hogy Magyarország csak a tulajdonmagyarok területét kívánja visszakapni. Nem volna helyes azt gondolni, — mondotta Eszterházy gróf, — hogy a Kárpátok ormára most már ki fogják tűzni a magyar lobogót. A magyarok tiszteltetben kell tartásuk a szlovák nép autonómiára irányuló törekvéseit és azon kell legyenek, hogy az ezer éves közös multra visszapillantva, békekedvvel éljen egymás mellett az autonóm Szlovákia és Magyarország.

Ki lesz a cseh köztársasági elnök?

Egyes verziók szerint a cseh köztársasági elnöki szék igen szobizilis jelöltje Bata, a híres zlini cipőgyáros. Más verziók szerint Sirovy lesz a köztársasági elnök.

— Dr Kupfer Miksa — a váradi Zsidó-kórház főorvosa. Nagyváradi tudósítónk jelenti: Vasárnap tartotta a váradi Chevra Kadisa kórházbizottsága ülését, amelynek tárgysorozatán a dr. Markovics Pál elhalálozásával megüresedett nőgyógyászati osztály vezető-orvosi állásának betöltésére állott. A beérkezett pályázatok között dr. Kupfer Miksa aradi nőgyógyász kapta a szavazatok túlnyomó többségét, aki ezzel a váradi Zsidó-kórház szülészeti és nőosztályának vezető-főorvosa lett. Dr. Kupfer Miksa egyike Erdély legképzettebb nőgyógyászáinak, aki több külföldi klinikán specializálta magát és szakmunkáival az orvostudományban is tiszteletreméltó helyet biztosított magának. Ideális orvos abban az értelemben is, hogy minden emberbaráti és közhasznú zsidó mozgalomban szíves és áldozatkészséggel vesz részt. A humánus gondolkodásáról ismert orvos értékes nyersége a váradi Zsidó-kórháznak éppúgy, mint a város közéletének. Dr. Kupfer Miksa igen jelentős írói sikereket ért el „A maglya” és „A léleklató” című történelmi regényeivel, amelyek Raffy Adám írói név alatt jelentek meg.

— Kreutzer szonata ma az Edisonban

— Az „Allattani Múzeum”, Str. Mica 5-7 nyitva van minden vasárnap ó. u. 3-5-ig.

LEGUJABB SPORT

Az OTT letiltotta a magyar labdarugóválogatott vasárnapi bucaresti szereplését

Budapestről jelentik: Az Országos Testnevelési Tanács, a legfőbb magyar sportforum rendeletileg visszavonta a magyar labdarugóválogatottak részére korábban kiadott engedélyt, amely szerint a B) válogatott szombaton, az A) válogatott vasárnap játszott volna Románia B), illetve A) válogatottjával Bucarestben.

A betiltó rendelkezés Románia sportkörében érthető megütöztetést keltett annál is inkább, mert a mérkőzésre igen széles érdeklődés történt, a bajnoki küzdelmek felfüggesztették, másrészt a mérkőzésre igen nagy számban adtak el Bucarestben elővételben jegyet.

FRATERNITAS R. T. CLUJ NYOMÁSA

BUN DE IMPRIMAT

Taxa po...
No. 24471
16. Telefon...
Bucuresta 1...
Évre 600, e...
Hádra: H...
Hétfőre 12...
Hirdetése...
„UJ KELET”...
bened isid...
ja. Cikkek...
forrás m...
Németo...
ország...
Da...
el...
Hi...
Münch...
Chalko...
Budapest...
távirati...
kormány...
hatalmak...
tanúsított...
nak a jog...
tételére...
Egyidejűl...
magyar tá...
csehszlová...
ezeket ír...
az ugynev...
megalakul...
könnyen...
kötői hag...
egyezséget...
mert a slo...
mány utas...
hatallan...
szlovákiai...
mányos hely...
ben még n...
lehet tud...
átengedé...
latokat m...
hadászati...
ami a meg...
tette, hog...
négy hata...
Mint Buc...
magyar k...
érkeztek...
teretek v...
„Vissza ak...
A magya...
kijelentette...
dig fogana...
nimális biz...
a Csehszlo...
natosított...
A német...
ból, hogy...
miniszter...
előtt kije...
csehszlová...
kezési jog...
nak kidol...
nézeteltér...
1910-iki...
gyék-e tár...
Magyaro...
nyí terület...
a terület...
vák, 40...
Kér tov...
kilométer...
a magya...
ajánlott...
kiából 3...
44.000 sz...
Kár...
A terület...
nek nyilat...
számára...
egy hosszú...
tódik, hog...
tatni a tár...
mellett. A